

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 18 APRIL 1934

No. 955

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoohweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

17 APRIL 1934.

De geldmarkt veranderde deze week maar weinig. Er is in de losbare obligaties een betrekkelijk groot bedrag vastgelegd — men spreekt van ca. f 45 miljoen —, zoodat er op het oogenblik heel wat minder geld beschikbaar is, waar de Mei-termijn ook in zicht komt. Naar Juni-papier was er eenige vraag; er werd op 1¼ pCt. afgedaan. Driemaands bankaccepten noteerden 2 pCt., met weinig zaken. Call doet 1½ pCt. Prolongatie noteerde gisteren 1¼ pCt., nadat de geheele week 2 pCt. was vastgesteld.

* * *

Op de wisselmarkt was het heel kalm; de koersen fluctueerden heel weinig. Ponden kwamen van 7.63 op 7.61, slot 7.62½, terwijl Dollars bijna de geheele week 1.47½—1.47¼ noteerden. Ponden/Dollars 5.16—5.17. De Fransche Franc bleef rond de 9.75 schommelen. Marken waren weder sterk aangeboden en liepen verder terug; slot 58.25. Ook Sperrmarken bleven flauw. Belga's waren vooral gisteren vanuit België overwegend geoffreerd, slot 34.51. Over het Italiaansche devies doen tal van geruchten de ronde; wat er eigenlijk gebeurt, is niet duidelijk. De Lire loopt echter geregeld aan terug en sloot gisteren op 12.63 na 12.57½ genoteerd te hebben. Peseta's onveranderd 20.20. Over de Scandinavische wissels valt alleen op te merken, dat de Pondenkoers te Stockholm, die maandenlang op 19.39 werd vastgehouden, thans op 19.40 is gebracht. Indië is weder op 100% te krijgen. De Canadeesche Dollar noteert een fractie boven New-York.

Termijnponden waren vaster; één- en drie-maands deden resp. 1 en 2⅞ c. agio. Dollars op latere levering onveranderd.

Goud ligt nog steeds eerder aangeboden; baren op f 1650,50; Eagles 2.49¼ en Sovereigns op 12.27. De markt voor Marken bankpapier blijft een heel onregelmatige; het aanbod is nog steeds overwegend. Er werd tenslotte op 56.50 gelaten.

INHOUD.

Blz.

DE ECONOMISCHE CRISIS IN NEDERLANDSCH-INDIË TOT EN MET 1933 door Mr D. J. Hulshoff Pol	326
Nederland—Bovenrijn door B. Nierstrasz	328
Dwangaccoord bij obligatieleeningen door C. A. Klaasse	331
Toestand en regeling van de petroleumindustrie der Ver. Staten door Dr. W. Mautner	333
Tariefsherziening op korten termijn door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	336
AANTEKENINGEN:	
Conversies en renteniveau	338
Ontwikkelingstendenzen in de Duitse handels-politiek	339
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Dr. F. Machlup: Führer durch die Krisenpolitik ..	340
ONTVANGEN BOEKEN	340
MAANDIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zout-mijnen	340
STATISTIEKEN	341—344
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

DE ECONOMISCHE CRISIS IN NEDERLANDSCH-INDIË TOT EN MET 1933.

Overziet men de ontwikkeling van het Indische economisch leven in het jaar 1933, vergeleken met de voorafgaande crisisjaren, dan vallen in hoofdzaak een vijftal belangrijke factoren te onderscheiden:

a. de handelsbeweging, die weliswaar iets verder is achteruitgegaan, maar toch om nader te noemen redenen ten minste als geconsolideerd kan worden beschouwd; men kan dus wel zeggen, dat thans na den diepen val van 1929 tot 1932 weer vasten bodem onder de voeten wordt gevoeld, met kans op herleving in de volgende jaren;

b. de deflatie, die verder is voortgeschreden;

c. de werkgelegenheid, die waarschijnlijk op Java is afgenomen, terwijl zij in de Buitengewesten is verbeterd;

d. de binnenlandsche voedselvoorziening, die in 1933 een radicale verandering heeft ondergaan;

e. de Indische handelspolitiek, welke zich gedurende dat jaar door een principiële omwenteling heeft gekenmerkt.

a. De consolidatie-tendens in de handelsbeweging.

Nederlandsch-Indië heeft als kapitaaldebiteurland overwegend belang bij een ruim exportsaldo op zijn handelsbalans. Dit saldo is in 1933 weer opnieuw achteruit gegaan, zij het ook lang niet in dezelfde mate als de vermindering in de vorige crisisjaren plaats vond. Men zie de volgende saldi (in miljoenen guldens):

1929	+ 339	1932	+ 183
1930	+ 292	1933	+ 171
1931	+ 213		

Men hoede zich er voor dezen betrekkelijk geringen achteruitgang terstond als een ongunstig verschijnsel te beschouwen. Aangezien Nederlandsch-Indië den gouden standaard blijft aanhangen, moet het in dezen crisistijd een periode van deflatie doormaken; dit brengt vanzelf met zich mede, dat de posten op de handelsbalans evenzeer achteruitgaan, zoodat men van jaar op jaar een kleiner saldo krijgt. Op zichzelf behoeft bedoelde vermindering van het saldo nog niet een achteruitgang van de welvaart te beteekenen, al mag hierbij niet uit het oog worden verloren, dat die saldovermindering de betaling moeilijker maakt voor de zeer groote bedragen aan rente en aflossing van obligatieleeningen, welke jaarlijks vooral naar Nederland moeten worden gedaan en waarvan de omvang in dezen crisistijd meer toe- dan afneemt.

Wil men, afgezien van de te betalen rente en aflossingen, beoordeelen, in hoeverre deze afnemende saldi inderdaad een symptoom zijn van een meer of minder ernstigen achteruitgang van de Indische welvaart, dan moet men de diepere oorzaken van deze vermindering opsporen. Deze oorzaken kunnen bestaan in een achteruitgang van het volumen van den handel met het buitenland — waarbij dan tevens de vraag van belang is of de uitvoerhoeveelheid meer dan de invoerhoeveelheid is verminderd dan wel omgekeerd — en in een slechter worden van den ruilvoet met het buitenland als gevolg van een relatief sterkeren achteruitgang van de prijzen der uitvoerartikelen vergeleken en die van de importproducten.

Zooals hieronder nader zal blijken, is van 1932 op 1933 de exporthoeveelheid minder gedaald dan de importhoeveelheid en voorts de ruilvoet eenigszins vooruitgegaan, zoodat zonder gevaar van tegenspraak mag worden geconcludeerd, dat de vermindering van het actief saldo op de handelsbalans *witsluitend het gevolg is van de deflatie*. Van werkelijken achteruitgang is in casu dus geen sprake. Wat de quanta der in- en uitvoeren betreft, maakt Nederlandsch-Indië geen uitzondering op den overal ter wereld geldenden algemeenen regel, dat in deze crisis de omzetten met het buitenland belangrijk zijn verminderd. Doch wel is

een afwijkende factor gelegen in de omstandigheid, dat de export zich veel beter heeft gehouden dan de import; naar verhouding is de omvang van den uitvoer namelijk veel minder gedaald dan die van den invoer, hetgeen moge blijken uit de volgende indexcijfers:

	Invoer- gewicht	Uitvoer- gewicht	Uitvoergewicht (netto)			
			Suiker	Rubber	Thee	Koffie
1928	100	100	100	100	100	100
1929	119	105	95	108	104	71
1930	100	103	88	111	103	54
1931	78	84	61	124	113	60
1932	61	89	59	110	113	99
1933	59	88	45	125	103	62

Men ziet, dat het verschil tusschen de indexcijfers van het gewicht der in- en uitvoer zeer groot is; het cijfer voor invoer was in 1933 59, dat van uitvoer 88. Ook speciaal van 1932 op 1933 heeft zich de algemeene tendens van de vroegere crisisjaren voorgedaan, dat het uitvoergewicht minder is achteruitgegaan dan het invoergewicht. De relatieve hoogte van het exportvolumen is eigenlijk wel eenigszins verwonderlijk, als men nagaat, welk een nadeeligen invloed de in den laatsten tijd toegepaste productie- en exportbeperkingen daarop moeten hebben uitgeoefend. Zoo is het indexcijfer van het zoo buitengewoon belangrijke uitvoerproduct suiker tengevolge van de sterke beperking van den rietaanplant gedaald tot 45, terwijl thee in 1933 aan een restrictie-schema werd onderworpen, doch uit zichzelf na 1928 een zoodanige exportontwikkeling had vertoond, dat het ondanks de thans toegepaste restrictie nu nog een zeer goed figuur maakt. De uitvoer van koffie is zeer wisselvallig geweest, doch thans weer in mineur.

Dat de totale uitvoerhoeveelheid door de restricties niet op een veel lager niveau is komen te staan, vindt voor een belangrijk deel zijn oorzaak in de omstandigheid, dat het exportquanta niet alleen van de thee doch ook van de rubber en de petroleum op zeer hoog peil zijn gebleven.

Voor een goed begrip van de ontwikkeling van den rubberexport dient men het bekende onderscheid te maken tusschen de ondernemings- en de bevolkingsrubber, waarvan het verloop zeer verschillend is geweest. Men zie de volgende opgaven (in duizenden tonnen)¹⁾

	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Ondernemingsrubber	140	154	153	168	150	180
Bevolkingsrubber	91	108	90	90	61	159

Uit deze cijfers kan men zien, dat de ondernemingsrubber een in het algemeen eenigszins stijgende tendens laat zien: de productie daarvan is geprikkeld en in elk geval niet naar beneden gedrukt door de crisis, omdat de ondernemingen — behalve die, welke het blijvend of tijdelijk moesten opgeven — in versterkte mate moesten doorwerken om althans zooveel doenlijk de exploitatiekosten er uit te halen. Met de bevolkingsrubber is het anders gesteld: deze onderzond in sterke mate de wisselvalligheden van de crisis: van 1930—1932 is de productie zeer gedaald als gevolg van de sterk verlaagde prijzen, terwijl zij in 1933 buitengewoon steeg door een niet onbelangrijke verbetering van de prijzen in dat jaar.

De petroleumproducten werden tot de volgende bedragen (in duizenden tonnen netto) uitgevoerd:

1928	1929	1930	1931	1932	1933
3.383	4.272	4.197	3.440	3.947	4.400

Thans de *ruilvoet*. Deze is zooals bekend, in den loop van de crisis zeer sterk ten nadeele van Indië veranderd; bedoelde achteruitgang vormt een van de belangrijke redenen van den slechten economischen toestand in Indië. Van 1932 op 1933 is de ruilvoet echter iets vooruitgegaan, al moet worden toegegeven, dat deze vooruitgang niet veel om het lijf heeft, zoodat de toestand in het algemeen voor Indië even

¹⁾ Tot en met 1932 netto-gewicht. In 1933 bruto-gewicht, zoodat hiervan nog een zeker percentage af moet voor een vergelijking met voorafgaande jaren.

slecht is gebleven. Dit verschijnsel heeft echter in zooverre een lichtzijde, dat men thans tenminste grond onder de voeten heeft gekregen en dus niet verder naar beneden is gevallen.

waarde per ton	1929	1930	1931	1932	1933
in guldens					
a. uitvoer	146	119	98	67	58
b. invoer	331	313	262	229	192
a. in % van b.	44	38	37	29	30

b. De deflatie.

Deze is in den loop van 1933, evenals in de daarvoor afgegangene crisisjaren, verder voortgeschreden. Dit blijkt o.m. uit de volgende indexcijfers omtrent de bankbiljetten in circulatie en de in clearing verrekende bedragen:

	Bankbiljetten in circulatie	Verrekend in clearing
1928	100	100
1929	97	100
1930	86	76
1931	77	66
1932	70	49
1933	63	42

Hieruit blijkt, dat tot en met 1933 de bankbiljetten-circulatie sterk is afgenomen en dat van 1932 op 1933 niet veel vermindering in het tempo is aan den dag getreden. Wat de verrekende clearingbedragen betreft, blijkt, dat deze tot en met 1932 in buitengewoon snel tempo zijn gedaald, en van 1932 op 1933 ook zijn verminderd maar dan in niet zoo sterke mate. Uit het feit, dat na 1929 het indexcijfer dezer clearing-verrekeningen dat der bankbiljetten in circulatie in de daling belangrijk vooruit is gesnel, kan worden afgeleid, dat de omloopssnelheid van het geld — een verschijnsel, dat in een crisis voor de hand ligt — belangrijk is verminderd.

Ook uit andere indexcijfers blijkt de deflatie. Zoo zijn de kosten van levensonderhoud van de Inlandsche bevolking op Java en Madoera weer sterk gedaald (1913 = 100):

1929	156,9	1932	75,5
1930	152,1	Jan. 1933	65,—
1931	102,1	Dec. 1933	56,—

Men ziet hieruit, dat niet alleen tot en met 1932 een nieuwe sterke daling plaats vond, maar ook, dat deze in 1933 krachtig doorging.

Voor Europeanen gingen de kosten van levensonderhoud ook naar beneden, zij het dan ook lang niet zoo sterk als bij de Inlanders:

1929	166,4	1932	122,9
1930	162,7	Jan. 1933	113,—
1931	146,—	Dec. 1933	100,—

Uit deze cijfers blijkt wel, hoezeer de Europeanen in een geheel ander sfeer leven dan de Inlanders. Deze andere sfeer wordt niet alleen geschapen door de relatief veel hogere inkomsten, maar ook door den aard van de goederen, die geconsumeerd worden. Het zou echter verkeerd zijn te meenen, dat voor zoover de goederen aangaat, het verschil uitsluitend gelegen is aan de uitheemsche goederen, die door Europeanen zooveel meer worden gebruikt. De afwijking is evenzeer, zij het ook in iets minder mate, te danken aan de speciaal door Europeanen gebruikte, inheemsche goederen. Dit blijkt uit de detailprijzen van goederen voor Europeanen die, in 1913 op 100 gesteld, eind 1933 voor uitheemsche goederen op 99 en voor inheemsche artikelen op 90 staan.

c. De werkgelegenheid.

Omtrent de werkloosheid vallen de volgende gegevens te vermelden:

Jaren	Aantal Arbeids- beurzen	Nieuwe aanbiedingen werkzoekenden	Data	Ingeschreven werkzoekenden
1930	6	16299	Uit 1930	onbekend
1931	13	27033	„ 1931	8199
1932	18	36404	„ 1932	12852
1933	onbekend	41574	„ 1933	14356

Uit deze statistieken blijkt wel, dat zowel het aan-

tal van nieuwe aanbiedingen van werkzoekenden als dat der op het einde van elk jaar ingeschreven werkzoekenden steeds stijgende is geweest. Evenwel wil dit volstrekt niet zeggen, dat de werkloosheid op zichzelf zoo is gestegen. Immers van jaar tot jaar zijn ook de aantallen arbeidsbeurzen toegenomen (het instituut der arbeidsbeurzen is in Indië nieuw en nog pas in een begin van ontwikkeling), terwijl de neiging om zich tot deze beurzen te wenden steeds grooter wordt al naarmate de erkenning van het nut dezer instellingen toeneemt. Het is dus niet wel doenlijk uit deze statistieken conclusies te trekken nopens de ontwikkeling der werkloosheid en daaruit weer gevolgtrekkingen te maken betreffende den economischen toestand.

Andere cijfers geven echter wel verklaringen omtrent den gang van zaken in die Buitengewesten (dus gebiedsdeelen buiten Java en Madoera), waar arbeiders uit Java plegen te werken.

	Vertrokken naar de Buitengewesten	Teruggekeerd naar Java	Saldo vertrek naar Buitengewesten
1929	77.662	37.800	+ 39.862
1930	29.350	47.923	— 18.573
1931	3.005	42.805	— 39.800
1932	1.119	38.471	— 37.352
1933	10.026	19.544	— 9.518

Uit deze gegevens blijkt wel, hoezeer de stroom van arbeiders, die per saldo vóór de crisis van Java naar de Buitengewesten ging, vanaf 1930 in sterke mate een omgekeerde richting insloeg en dus veranderde in een stroom van werknemers van de Buitengewesten naar Java. In 1933 was echter deze stroom relatief veel geringer geworden, hetgeen, als men er op let, dat te allen tijde in goede of slechte conjunctuur een vrij groot aantal arbeiders na afloop van hun contract terugkeert, ongetwijfeld wijst op een belangrijk verbeterde toestand in de Buitengewesten. Omtrent toe- of afnemings van de werkloosheid op Java zeggen deze cijfers echter niets. Daarvoor is men aangewezen op de gegevens omtrent de arbeidsbeurzen, doch deze zijn, zooals hiervoren is uiteengezet, voor het beoogde deel weinig geschikt. Overwegende, dat de werkgelegenheid op Java sterk beïnvloed wordt door de suikerindustrie, en dat deze steeds minder plant en vermaalt, zou men moeten aannemen, dat de werkloosheid op dat eiland is toegenomen. Toch valt het op, dat deze toeneming lang niet zoo sterk is geweest als de vorige jaren.

d. De voedselvoorziening.

Deze heeft zich in den crisistijd in gunstigen zin ontwikkeld, deels door over het geheel goede oogsten (behalve in 1931), deels door de omstandigheid, dat een grooter areaal voor den verbouw van voedselgewassen werd gebruikt. Dit laatste was een gevolg van het feit, dat vooral in den beginne van overheidswege bij de bevolking sterk werd aangedrongen op een uitgebreiden teelt van bedoelde gewassen om althans in dezen tijd van sterk dalende inkomsten voor hongersnood gevrijwaard te zijn, en van de omstandigheid, dat met name in den laatsten tijd veel grond, anders gebruikt voor den verbouw van handelsgewassen, vooral suiker, toeviel aan den voedselbouw. Vandaar, dat vergeleken bij 1929 de productie van voedsel zeer is toegenomen. Van 1932 op 1933 is geconstateerd, dat de mate van zelfverzorging met de belangrijkste plantaardige voedingsmiddelen is toegenomen. Dit dient aldus te worden geïnterpreteerd, dat de opbrengst van rijst in 1933 eenigszins daalde en die van het andere belangrijke voedingsartikel maïs sterk steeg.

Een speciale bijzonderheid deed zich in 1933 voor in dezen zin, dat de rijstmarkt in het buitenland zeer sterk verzwakte. Deze ineenstorting dreigde over te slaan op de rijstmarkt in Nederlandsch-Indië en vandaar op de markt van de andere voedselgewassen in dit land. Naar aanleiding hiervan werd eerst tijdelijk en toen definitief een regeling inzake den invoer van

rijst getroffen, tengevolge waarvan de import van dat artikel sterk is verminderd. Aangezien in verschillende streken van Indië den laatsten tijd een min of meer belangrijk overschot van rijst is ontstaan, wordt thans het doel nagestreefd om deze overschotten naar andere gedeelten van Nederlandsch-Indië tegen extra-verlaagde vrachten te vervoeren, waar een tekort van rijst bestaat; bedoeld tekort wordt dus nu niet meer of nog maar slechts ten deele als voorheen door het buitenland aangevuld. Zoo heeft zich in 1933 een uitgebreid distributiestelsel van inheemsche rijst over den archipel ontwikkeld met een gelijktijdige sterke terugdringing van buitenlandsche rijst. Een gevolg hiervan is, dat de Indische rijstprijzen zich geheel los hebben gemaakt van de buitenlandsche.

e. *De Indische handelspolitiek.*

Tot den aanvang van 1933 werd door Nederlandsch-Indië als van ouds een politiek gevolgd, waarbij aan den invoer van buitenlandsche producten niets in den weg werd gelegd. In den loop van het jaar kwam daarin evenwel verandering. Hiervoren werd reeds melding gemaakt van de rijstsituatie, die een ingrijpen ten aanzien van den import van buitenlandsche rijst noodzakelijk maakte. Daarnaast trad een ander verschijnsel op, dat een werkeloos afwachten van den loop van zaken onmogelijk maakte, t.w. de zeer sterke Japansche penetratie, die verschillende bedrijven in Indië in hun bestaan bedreigde. In verband hiermede werd in Juni overgegaan tot de contingentteering van cement. In September volgde de vaststelling van een meer algemeene regeling, die de invoering voor zooveel noodig van contingentteering van bepaalde artikelen mogelijk maakte, t.w. de crisis-invoerordonnantie. Krachtens deze ordonnantie werden in September de verlenging van de cement-invoerbepanking uitgevaardigd, in December de contingentteering van bier vastgesteld en in het begin van dit jaar de contingentteeringen van sarongs en loeriks, alsmede van gebleekte katoenen goederen in het leven geroepen.

Hoever het stelsel der contingentteering zich in Indië zal ontwikkelen, kan vooruit moeilijk worden voorspeld, doch dit is voorloopig wel zeker, dat bedoeld systeem wel niet zoo'n omvang zal aannemen als in Nederland het geval is geworden. Eensdeels is zulks het gevolg van de omstandigheid, dat de industrialisatie in Indië nog maar in de kinderschoenen staat, zoodat er betrekkelijk niet zooveel bedrijven te beschermen zijn. Anderdeels is ook een belangrijke oorzaak gelegen in het feit, dat de aanpassing der deflatie in Indië veel beter is geweest dan in het moederland, zoodat ook uit dezen hoofde minder bedrijven beschermd behoeven te worden.

Ook op het gebied der handelsverdragen is in den loop van 1933 een geheel andere geest merkbaar geworden dan vroeger. Sinds het optreden van het kabinet-Colijn is de Nederlandsche handelsverdragspolitiek van Nederland veel actiever geworden. Dit is merkbaar aan het feit, dat, terwijl vroeger bijna steeds genoegen werd genomen met handelsverdragen die niets dan de wederzijdsche meestbegunstigings-clausule bevatten, thans stelselmatig door Nederland concessies op het gebied van tarieven of contingenten worden bedongen op straffe van bemoeilijking van den invoer in Nederland uit het andere land. Het resultaat is vooral voor het moederland, maar ook voor Indië, merkbaar geworden door tariefsverlagingen en grootere contingenten. Voor Indië zijn b.v. voordeelen bedongen van Polen en Italië en is nog zeer onlangs van Frankrijk een vrij belangrijke concessie verworven, terwijl onderhandelingen voor verdere concessies ten behoeve van koloniale producten worden of zullen worden gevoerd met Duitschland, Italië en Japan. Zeer waarschijnlijk zal dan ook binnen niet te langen tijd de kaart der handelsbetrekkingen van Indië met het buitenland er geheel anders uitzien dan nu het geval is.

HULSHOFF POL.

NEDERLAND — BOVENRIJN.

Tot aan den wereldoorlog werd het Rijnrégime beheerscht door de „Acte van Mannheim” van 17 October 1868, welke op 1 Juli 1869 in werking trad en met enkele tusschentijdsche wijzigingen in stand bleef.

Sedert den vrede van Versailles van 28 Juni 1919 is de Rijn van de Fransch-Zwitserse grens beneden Bazel tot Lauterburg grensrivier tuschen Frankrijk en Duitschland en verscheidene artikelen van het Vredesverdrag houden zich met deze grensrivier bezig (met name art. 65, 358, 359 en 360).

In het bijzonder het deel boven Straatsburg, alwaar de geregelde bevaarbaarheid practisch eindigt, wordt er door beheerscht.

Dit deel van Straatsburg tot Bazel is bij de Franschen bekend als „Haut-Rhin”, bij de Duitschers en de Zwitsers als „Oberrhein”, bij de Hollanders als „Bovenrijn” (dit laatste niet te verwarren met het Waterstaatsbegrip „Bovenrijn” binnen onze grenzen).

De artikelen 65, 354, 355, 358, 359, 360, 361 en 362 van het Verdrag van Versailles, betrekking hebbende op het Rijnrégime, werden door Nederland bij de wet van 2 Juli 1923 aanvaard met inachtneming van de door de in artikel 355 van het Vredesverdrag genoemde Geallieerde Mogendheden aanvaarde Protocolen van Parijs van 21 Januari 1921 en 29 Maart 1923, welke negen conclusies de jure een integreerend deel vormen van het nieuwe Rijnstatuut (zie A. J. N. M. Struycken „Veranderingen in het Rijnregiem na den Wereldoorlog”, Gebr. J. en H. van Langenhuysen 's-Gravenhage 1929, pag. 18).

De positie van Nederland, na Duitschland de grootste belanghebbende bij de scheepvaart op den Rijn, zoo wat tonnage als wat oeverlengte aangaat (Nederland 334 KM., gemeten naar beide oevers, Frankrijk 185 KM. (zie Struycken a.b. pag. 35), is door de toetreding tot de genoemde artikelen van het Vredesverdrag niet versterkt, in het bijzonder in verband met het voornemen tot herziening van de Acte van Mannheim, voorzien in de artikelen 338 en 354 van het Verdrag.

In plaats van de automatische gelijkrechtigheid der Rijnsoeverstaten onder de Acte van Mannheim is, mede tengevolge van de toetreding van Niet-Oeverstaten tot de Centrale Commissie, getreden een streven de Centrale Rijnvaart-Commissie te beschouwen als een werkelijk gezagsorgaan, dat verordeningen kan uitvaardigen en beslissingen kan nemen, onafhankelijk van de goedkeuring der Rijn-oeverstaten (zie Struycken a.b. pag. 37).

Dit streven, in het bijzonder in verband met het voornemen tot herziening van de Acte van Mannheim, hetwelk ten vorige jare blijkens berichten in de pers tot een begin van uitvoering is gekomen, noopt de Nederlandsche Delegatie in de Centrale Rijnvaart-Commissie en met haar de Nederlandsche Regeering tot bijzondere waakzaamheid, aan welke het gelukkig tot dusver niet ontbroken heeft.

De ontworpen wijziging der Acte van Mannheim, welke door de Nederlandsche Regeering onomwonden onaanvaardbaar is verklaard, is een sprekend voorbeeld van het politieke drijven, waardoor Nederlandsche levensbelangen bedreigd worden, ondanks de hierbovengenoemde Parijsche Proctocolen.

Het eindpunt van de groote Rijnscheepvaart, eertijds te Mannheim-Ludwigshafen, is tengevolge van den vooruitgang der techniek met betrekking tot de verbetering van het vaarwater boven deze haven, ten deele naar Karlsruhe en Straatsburg verplaatst.

Ten deele, want Mannheim-Ludwigshafen is practisch nog immer de overladingshaven voor de grondstoffen voor en de producten van de Middel- en Zuid-Duitsche „Gross-Industrie”, terwijl Karlsruhe de „Klein-Industrie van Württemberg, Beieren en Baden bedient.

Straatsburg is daartegenover van groote beteekenis geworden voor het verkeer met Zwitserland en met

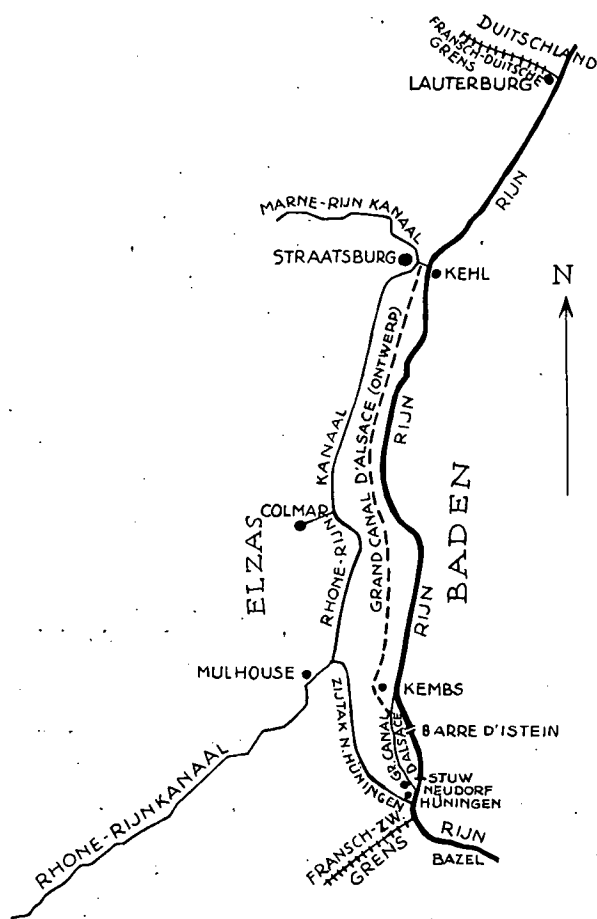
een aantal (15) Zuidoostelijke Fransche Departementen.

Dit is mogelijk geworden door de grenswijziging na den oorlog, de verbetering van den Rijn beneden Straatsburg, den enormen vooruitgang van de outillage van de Straatsburger haven en de ontzagwekkende uitbreiding dier haven, welke door de Franschen met groote energie en aanzienlijke kosten zijn ter hand genomen.

De Fransche wet van 26 April 1924 maakte deze haven tot een zelfstandig publiekrechtelijk lichaam onder den naam van „Port Autonome de Strasbourg”.

Om een denkbeeld te geven van den groei van het verkeer over deze haven, mogen de volgende cijfers dienen:

	In miljoenen tonnen.		
1913	invoer 1.7	uitvoer 0.3	
1922	„ 1.3	„ 0.5	(eerste norm. jaar na den oorlog)
1930	„ 3.06	„ 2.64	
1931	„ 3.32	„ 2.2	
1932	„ 3.45	„ 1.47	
1933	„ —	„ —	(nog niet bekend)

Populair gesproken kan men zeggen dat het per Rijn bergwaarts aangevoerde verkeer zich te Straatsburg-Kehl (als eindpunt van de groote rivierscheepvaart) splitst in verscheidene takken:

a. door overlading in kanaalschepen van 280 à 300 ton draagvermogen, welke het noordelijk deel van het „Canal du Rhône au Rhin” (ook „Canal Napoléon” genoemd) benutten voor het verkeer naar Zwitserland en dit kanaal in zijn geheel voor het verkeer naar de daardoor bereikbare Fransche Departementen, 15 in getal;

b. met relatief licht afgeladen Rijnschepen over de rivier zelve tot Kembs om daar door de groote nieuwe sluisen van het „Grand Canal d'Alsace” te schutten naar het eerste pand van dit kanaal, dat vandaar Zuidwaarts in den Rijn bij Neudorf (Elzas) uitmondt; alleen bij goeden waterstand mogelijk;

c. door overlading per spoor t.w., linksrijnsch van

Straatsburg met de Elzas-Lotharingsche spoorwegen, rechtsrijnsch van Kehl met de Badensche spoorwegen; d. door overlading in voor het „Canal de la Marne au Rhin” geschikte kanaalschepen.

Volledigheidshalve zij hier, wat het scheepvaartverkeer boven Straatsburg betreft, het volgende vermeld:

Het hoogteverschil bij normalen waterstand op den Rijn bedraagt tusschen Straatsburg en Bazel niet minder dan 106 Meter, de afstand van Straatsburg tot Bazel langs de rivier 127 Kilometer.

De bestaande kanaalweg tusschen Straatsburg en Bazel („Canal du Rhône au Rhin” met aftakking naar Hüniguinge (Duitsch: Hünigingen) heeft niet minder dan 50 sluisen, laat geen grooter schepen toe dan van 300 ton draagvermogen met geen grooter diepgang van M. 1.80 (zie a.); de route volgt het Rhone-Rijn-Kanaal tot een punt oostelijk van Mulhouse en van daar het „Embranchement d'Hüniguinge”, dat bij deze laatste plaats beneden Bazel in den Rijn uitmondt.

Het te Straatsburg beginnende stroomafwaartsche verkeer wordt gevoed door verscheidene verkeersstroomen:

e. door aanvoer met kanaalschepen door het Rhône-Rijn-Kanaal (zie a.);

f. door aanvoer met zeer licht afgeladen Rijnschepen, welke het onder b. genoemde eerste pand van het „Grand Canal d'Alsace” gebruiken, bij Kembs schutten en bij goeden waterstand de rivier gesleept en zelfs wel drijvend afvaren tot Straatsburg om aldaar bij te laden;

g. door aanvoer per spoor (zie c.);

h. door aanvoer met kanaalschepen door het Marne-Rijn-Kanaal (zie d.).

Uit het bovenstaande blijkt, dat de verkeerscondities te water boven Straatsburg nog verre van ideaal zijn, niettegenstaande de verbetering van den Rijn tot Bazel door Duitschland met medewerking van Zwitserland voor den oorlog krachtig was ter hand genomen, aan welk werk omstreeks dertig miljoen Mark werd ten koste gelegd.

De meeningen over een verdere reguleering en bevaarbaarmaking van dit riviergedeelte, dat met het gedeelte Lauterburg-Straatsburg de grensscheiding tusschen Duitschland en Frankrijk vormt na den afstand van Elzas-Lotharingen bij den vrede van Versailles, loopen zeer uiteen en worden blijkbaar sterk beheerscht door plaatselijke en verkeerspolitieke belangen.

Tot voor betrekkelijk korten tijd was het ongunstigste punt tusschen Straatsburg en Bazel ongetwijfeld de ondiepte en de stroomversnelling boven Kembs („Barre d'Istein”), welke steeds, ondanks de verbeteringen der techniek, aan alle pogingen tot afdoende verbetering weerstand geboden heeft.

Na den vrede heeft het vraagstuk van de verdere reguleering en bevaarbaarmaking van dit riviervak een geheel ander aspect gekregen door de Fransche plannen tot het maken van het hierboven reeds aangegeven „Grand Canal d'Alsace” van Neudorf (Elzas) tot Straatsburg, in welke plannen een stuwdam door den Rijn tusschen Neudorf en Kembs boven de „Barre d'Istein” voorzien was.

Het behoeft nauwelijks betoog dat het plan, den alouden ongebroken Rijnstroom af te dammen, een geweldige beroering teweeg gebracht heeft in de belanghebbende kringen der Oeverstaten en bovenal in Zwitserland.

Zwitserland werd in de Weener Slotacte van 1815 niet als Rijnsoeverstaat aangemerkt en dientengevolge, in tegenstelling met Frankrijk, Pruisen, Nederland, Beieren, Baden, Hessen-Darmstadt en Nassau, niet uit genoodigd zitting te nemen in de Commissie, door het Weener Congres aangewezen om de bepalingen voor den Rijn te ontwerpen, in welke Commissie daarentegen Niet-Oeverstaten als Engeland en Oostenrijk elk een plaats bezetten. Aangezien de Rijnvaartacten van 1831 en 1868 niet meer zijn dan de uitvoering

van de Weener Slotacte, bestond er theoretisch geen aanleiding in die Acten op dit punt anders te bepalen.

Zwitserland heeft immer tegen deze miskenning van zijn „natuurlijk” recht als Rijnsoeverstaat verzet aangeteekend; Duitschland heeft tot aan Versailles steeds geweigerd eenige aanspraak van Zwitserland ten deze te erkennen, inzonderheid in 1918 ten aanzien van het Zwitsersche protest tegen de Deutsche plannen voor het aanleggen van hydraulische werken in den Rijn, beneden Bazil, door welke de Zwitsersche Rijnscheepvaart bedreigd geacht werd.

Eerst den 10den Maart 1919 werd de Commissie voor de Internationale Waterwegen het er over eens, dat Zwitserland zitting zou krijgen in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, gelijk is neergelegd in artikel 355 van het Verdrag van Versailles. Zwitserland heeft dit artikel, tegelijk met de andere artikelen van dit Verdrag, welke betrekking hebben op den Rijn (zie begin van dit opstel), moeten aanvaarden.

In een dier artikelen t.w. artikel 358 worden aan Frankrijk rechten toegekend:

„om water aan den Rijn te onttrekken tot voeding „der reeds aangelegde of nog aan te leggen scheepvaart- en bevoeiingskanalen of tot ieder ander doel”; „het uitsluitend recht „.....” om in dit deel van „de rivier alle verbeter- stuw- en andere werken te maken, welke het voor het voortbrengen der waterkracht nuttig zal oordeelen.” (Officieele vertaling, Staatsblad 456).

Aan de bezwaren van Zwitserland, door den Ingenieur Rudolf Gelpke in de Commissie voor de Internationale Waterwegen op 17 Maart 1919 met kracht te berde gebracht, werd slechts in zooverre aandacht geschonken, dat van Fransche zijde werd gewezen op de 2de alinea van artikel 358, waarin aan de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, in welke Zwitserland zitting had gekregen, het recht werd toegekend zich ervan te overtuigen, dat de uitoefening der gezegde rechten „noch de bevaarbaarheid mogen schaden, noch de gemakelijkheid der scheepvaart mogen verminderen.....”

Teneinde Zwitserland tegemoet te komen is toen nog de slotpassus van de 3de alinea sub. 2 opgenomen, waarbij aan Zwitserland dezelfde rechten als aan Frankrijk worden toegekend voor het gedeelte van den Rijn, „dat zijn grens met de andere Oeverstaten vormt.” (Officieele vertaling a. b.).

De openbare meening in Zwitserland heeft zich minder door deze schijnconcessie gekalmeerd over de afdamming van den Rijn, dan door de veldwinnende overtuiging, dat de scheepvaart over de „Barre d’Istein” blijkens de feiten hoe langer hoe bezwaarlijker zou worden en tenslotte binnen afzienbaren tijd praktisch onmogelijk zou wezen (zie C. C. J. De L’Espinasse, „De Stuw in den Rijn bij Kembs en de bijbehorende Werken” Maandblad „De Ingenieur” November 1932).

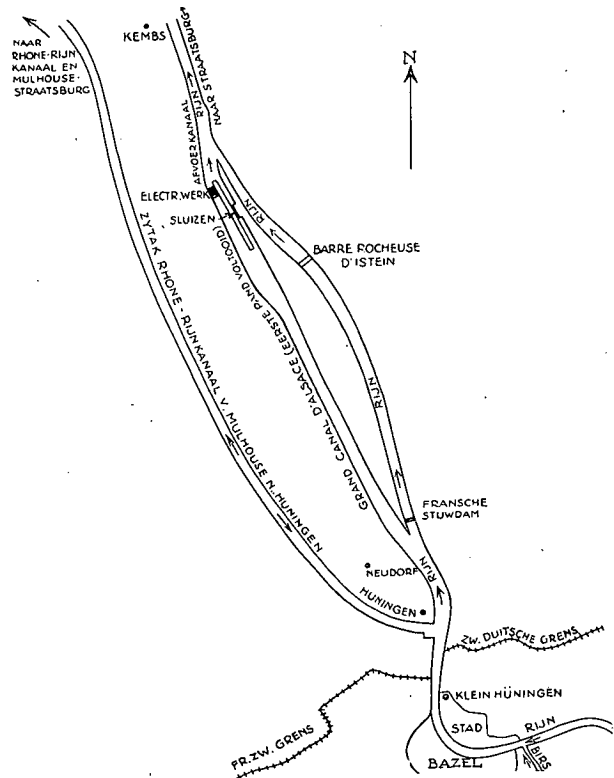
De Centrale Commissie heeft in haar besluit van 10 Mei 1922 hare goedkeuring verleend aan het Fransche plan, hetwelk, in verband met de opstuwing van het water tot boven de Fransch-Zwitsersche grens, voor zijn uitvoering de medewerking van Zwitserland behoefde, welke bij besluit van den Zwitscherschen Bondsraad van 27 Januari 1925 werd verleend in den vorm van een concessie aan de Maatschappij „Forces Motrices du Haut-Rhin”. Frankrijk verleende in Juli 1927 aan deze Maatschappij eveneens concessie, waarna in December van hetzelfde jaar de beide concessies werden overgedragen aan de Maatschappij „Energie Electrique du Rhin”, welke de uitvoering der Fransche plannen ter hand nam en voltooid heeft (zie De L’Espinasse a. b.).

Het eerste (zuidelijke) pand van het „Grand Canal d’Alsace” met de stuw bij Neudorf (Elzas), de sluisen bij Kembs en het electriciteitswerk aldaar, werd den 9den October 1932 door den President der Fransche Republiek officieel geopend.

De groote sluis bij Kembs heeft een lengte van 185 Meter en een breedte van 25 Meter, de kleine sluis een lengte van 100 Meter bij dezelfde breedte; beiden zijn berekend op een grootste verschil in waterstand van 16.60 Meter.

De krachtcentrale van het electriciteitswerk bevat 6 turbines met een maximum op te wekken electricisch vermogen van 36000 PK. elk (bij het bezoek van schrijver dezes in Maart 1933 waren twee van deze turbines voltooid en in bedrijf).

Het valt niet te ontkennen, dat met de voltooiing van dit kanaalpand en van de sluisen aan de scheepvaart boven Straatsburg, gezien de onoverkomelijk geachte belemmering van de „Barre d’Istein” bij den huidige stand der techniek, een groote dienst is bezeten.

Het verkeer op het kanaalpand en door de sluisen is overeenkomstig de bepalingen der Rijnvaartacte geheel vrij en tot dusver houdt het oppermachtige Frankrijk zich daaraan.

De voltooiing van het gansche „Grand Canal d’Alsace” tot Straatsburg blijft intusschen een open vraag; de meeningen loopen uiteen, maar de bezwaren ertegen doen haar menschelijkerwijze niet waarschijnlijk zijn; allereerst de groote kosten, geschat op circa twee en een half milliard Fr. frs.; daarnaast de gevreesde waardevermindering der terreinen, die tusschen het kanaal en den Rijn geïsoleerd zouden komen te liggen, en eindelijk de latende tegenwerking van allerlei plaatselijke en verkeerspolitieke belangen, analoog aan die, welke zich tegen verdere reguleering en bevaarmaking van den Rijn tot Bazil verzet hebben (zie boven).

Het voltooid kanaal zou geoutilleerd worden met electricische tractie tot matigen prijs, welke tractie verplicht zou wezen, waardoor sleepbootbelangen in het gedrang zouden komen.

De haven van Straatsburg, autonoom lichaam, maakt zich, niet geheel ten onrechte, bezorgd over haar positie als overslaghaven, eind- resp. beginpunt van het Zwitsersche en Zuid-Oost-Fransche groot-Rijnscheepvaartverkeer; de geweldige kapitalen, aan de uitbreiding en de outillage dezer haven door den Franschen Staat ten koste gelegd, zouden voor een belangrijk deel komen braak te liggen, terwijl talrijke plaatselijke belangen, welke met het groeien van het overslagbedrijf gelijken tred hebben gehou-

den, benadeeld, ja zelfs in hunne bestaansmogelijkheden ter plaatse zouden worden bedreigd.

De Elzas-Lotharingsche Spoorwegen eindelijk, evenzeer een autonoom lichaam in den Franschen Staat, zouden hun opbrengstvermogen door een voltooiing van het „Grand Canal” sterk bedreigd zien, een omstandigheid, welke bij den critieken toestand der huidige spoorwegfinanciën, om van dien der staatsfinanciën niet te spreken, groot gewicht in de schaal legt.

Reeds nu spannen deze Spoorwegen hunne krachten in om het overslagbedrijf te Straatsburg van Rijnschip op spoorweg en omgekeerd te bevorderen, de overlading van Rijnschip op kanaalschip en omgekeerd te bemoeilijken en door hun tariefpolitiek het rechtstreeksch transitoverkeer met de West-Europeesche havens te beschermen, zelfs ten koste van het riviervverkeer beneden Straatsburg en van het overslagbedrijf in die haven¹⁾.

Alles bijeen genomen schijnt een voltooiing van het „Grand Canal d'Alsace”, tenzij misschien in een ver verwijderde toekomst, niet waarschijnlijk, zoolang ten minste het direct Fransche staatsbelang zich daartegen verzet.

De plannen voor het kanaal, grootsch van conceptie als die zijn, stammen uit den tijd, toen de oorlogspsychose nog heerschte, men rekende op ontzaglijke Duitsche herstelbetalingen en men met een blijvende inzinking der Staatsfinanciën geen rekening hield.

Als een aanduiding hoe sterk die psychose in de ons bezighoudende aangelegenheid geweest is, mag gewezen worden op de ligging van de electricische Krachtcentrale te Kembs zelve.

Wanneer de zes turbines voltooid en in werking zullen zijn, zullen de 216.000 ontwikkelde paardenkrachten een groot deel van Frankrijk (enthousiasten beveren zelfs een vierde deel, daaronder een gedeelte van Parijs) van electricische energie voorzien. Welnu, deze Krachtcentrale ligt van de Duitsche grens slechts gescheiden door de breedte van den Rijn, zonder verdedigingswerken (afgezien van verdediging uit de lucht) en blootgesteld aan het artillerievuur van den aanvaller, een coup de main en vernieling uit de lucht.

¹⁾ Als illustratie moge het volgende dienen:

<i>Tabak voor Zwitserland</i> is een belangrijk doorvoerartikel voor Straatsburg.	
De watervracht Zeehaven-Straatsb. is dooreen Zw. frs. 1.22	
De Expeditiekosten (Abfertigungsspesen) zijn „ „ 0.10	
De Spoorvracht Straatsburg-Bazel is „ „ 1.—	
Totaal „ „ Zw. frs. 2.32	

De watervracht Zeehaven-Bazel bedraagt dooreen Zw. frs. 2.05 en zou dus met den overslag op den spoorweg Straatsburg-Bazel kunnen concurreren (zie de cijfers hierboven) wanneer niet de douane bij overlading van Rijnschip in kanaalschip plombeering van elk collo eischte (in plaats van plombeering van het kanaalschip zelf, zooals met de Rijnschepen geschiedt), in tegenstelling van plombeering van den geheelen wagen bij doorzending per spoor.

De kosten van plombeering per colle bedragen Zw. frs. 0.40.

N.B. Al deze cijfers zijn per 100 Kilogram.

Wanneer men nu in aanmerking neemt bij een en ander, dat de spoorvracht voor *tabak* Amsterdam-Bazel bedraagt Zw. frs. 4.—, tegen die van Antwerpen-Bazel Zw. frs. 2.90, dan is de onvermijdelijke conclusie, dat de Nederlandsche Tabakmarkt per directen spoorweg met Antwerpen niet concurreren kan, terwijl vervoer per water over het geheele parcours blijkens het bovenstaande praktisch evenzeer uitgesloten is.

Welke gevolgen deze situatie op den duur voor de Nederlandsche Tabakmarkt hebben kan, moge de deskundigen beoordeelen.

Met voorbedachte rade is in dit opstel de benadeeling der Nederlandsche havens door de vrijstelling van de „Surtaxes d'Entrepôt” voor vervoer over Fransche en Belgische havens buiten bespreking gelaten; alleen zij vermeld dat de „Surtaxe” voor Tabak in bladen Fransche francs 6.— per 100 Kilogram bedraagt.

Het bovenbedoelde deel van Frankrijk staat er dus bij een gewapend conflict met den overbuurman aan bloot bijna onmiddellijk van licht en kracht verstoken te worden; hoe ontwrichtend dit op de operaties in dit gebied zal werken, kan zelfs de leek zich voorstellen.

Van deskundige zijde vernam schrijver dezes nog dat bij vernieling van den dijk aan de Westzijde van het kanaalpand overstroming eener uitgebreide landstreek te wachten staat.

Intusschen doen deze omstandigheden aan de kansen tot voltooiing van het kanaal zelf niet af.

Een andere vraag is of Frankrijk's machtspositie het er op een oogenblik niet toe zal brengen de bepalingen der Rijnvaartacte omtrent de vrije vaart op laterale waterwegen, nader bevestigd door de Conventie van Barcelona, ten aanzien van het gereed zijnde pand van het „Grand Canal”-eigenmachtig op te heffen ten nadeele van het verkeer over andere dan Fransche Noordelijke havens en de haven van Antwerpen (men denke aan de vrijstelling van de „Surtaxes d'Entrepôt” ten behoeve dezer havens), waardoor aan het Zwitsersche en Zuid-Oost-Fransche verkeer over de Nederlandsche havens onherstelbare schade zou worden toegebracht. De verkeersbelangen van Marseille zouden bij het overwegen van zulk een maatregel bij de onderhandenzijnde verbetering van de waterverbinding tusschen Rhone en Rijn ongetwijfeld medespreken.

Intusschen, de zich langzaam, maar onweerstaanbaar wijzigende structuur der internationale Europeesche politiek en het zich op den duur niet verloochene gezond verstand van het Fransche Bestuur zullen, naar men mag hopen, een dergelijken noodlottigen misgreep voorkomen.

B NIERSTRASZ

DWANGACCOORD BIJ OBLIGATIELEENINGEN.

Een heele reeks „crisismaatregelen” door de regering in de laatste jaren genomen, geeft blijk van eenzelfde streven: de deflatie, die zich overal ter wereld, waar zij niet door inflatie wordt gecompenseerd of zelfs overgecompenseerd voordoet, tegen te gaan, of althans haar consequenties te verzachten. Soms wordt inderdaad de deflatie tegengegaan in dier voege, dat door dwangmaatregelen de deflationistische prijsdaling voor een groep producten ongedaan wordt gemaakt. De landbouwsteun vormt het voornaamste specimen van die maatregelen; deze steun heeft mede ten doel om de wanverhouding tusschen prijzen en waarde der betrokken vermogensbestanddeelen eenerzijds en de daartegenover aangegane verplichtingen anderzijds tot op zekere hoogte te doen verdwijnen.

De steun was om dat doel te bereiken echter niet geheel voldoende. Vooral in het tijdvak, dat deze steunmaatregelen nog niet zoo effectief waren en nog niet de geheele agrarische productie omvatten, heeft men dan ook tevens „reparaties” verricht aan de andere zijde der wanverhouding: bij de verplichtingen. Dit geschiedde bij de Crisispachtwet, die ook nu nog steeds in werking is. En nog in de jongste troonrede werden maatregelen aangekondigd tot verzwaring van executies van agrarische eigendommen! Zoodat de regering nog steeds op dit gebied van twee wallen wil eten, en niet de consequenties aandurft van het opvoeren der prijzen tot een peil, waarbij geen wanverhouding met de geldschulden meer bestaat. Hetgeen ook al weer begrijpelijk is, omdat immers de verhooging van de prijzen van alle landbouwproducten verstrekkende gevolgen medebrengt voor de kosten van levensonderhoud en daarmee voor het loonpeil en dus industriële kostprijzen.

Een consequente doorvoering is dan ook praktisch vrijwel overeenigbaar met de handhaving van den gouden standaard. Theoretisch ware het natuurlijk mogelijk de handicap voor de exportindustrie, die aldus ontstaat, te compenseeren door exportpremies,

die dan eventueel geput zouden kunnen worden uit invoerrechten of monopolierechten op den invoer (waardoor de prijzen ook van den import „opgeheven” zouden worden tot ons prijspeil), maar practisch zou dat op onoverkomenlijke moeilijkheden stuiten, waaronder vooral repressaillemaatregelen elders. Zoodat, wil men de oude goudpariteit handhaven, een volledig herstel der landbouwrijzen niet mogelijk is en dus toch een zekere wanverhouding tusschen actief en schuldenlast blijft bestaan.

Datzelfde geldt natuurlijk voor bedrijfstakken, waar het niet mogelijk is de opbrengst kunstmatig op te schroeven, zooals het geval is bij de exportnijverheid en de scheepvaart, die zich, wat de prijzen betreft, volkomen moeten richten naar de wereldmarkt en dus het volle gewicht der deflatie moeten dragen. Dat bij een gaven Gulden die bedrijfstakken voor zover zij schulden hebben, die in verhouding tot vermogens- en inkomstenpositie vrij omvangrijk zijn, moeten „vastloopen”, is niet te verwonderen. Enkele scheepvaartmaatschappijen raakten reeds in moeilijkheden, de Hollandsche Stoomboot-Maatschappij werd failliet verklaard en binnen afzienbaren tijd zou anderen ondernemingen een dergelijk lot beschoren zijn.

Dat de regeering haar medewerking zou verleenen om bij de wet mogelijkheden te scheppen tot het verzachten dezer gevolgen is begrijpelijk, omdat immers de onderhavige moeilijkheden ten nauwste samenhangen met haar monetaire politiek. Ook de bestaande wetgeving voerde in vele gevallen vanzelf tot een oplossing. Zoo b.v. bij de genoemde Hollandsche Stoomboot-Mij., waar na faillissement het bedrijf rustig werd voortgezet, terwijl sedertdien een accord werd aangenomen. Daarenboven is er nog de mogelijkheid van surséance. Ook nu behoeft het ingebreke blijven van een debiteur in de voldoening van zijn schuldendienst geenszins te leiden tot stopzetting en liquidatie van het bedrijf. Maar surséance zoowel als faillissement leggen nu eenmaal een odium op een bedrijf, terwijl ook de bedrijfsvoering niet bepaald onbelemmerd kan plaats vinden. Zoodat een „regeling” met crediteuren buiten faillissement of surséance voor deze gevallen als behoefte werd gevoeld.

* * *

Met dat doel is door de regeering thans een wetsontwerp ingediend, dat de strekking heeft om bij besluiten van een meerderheid der obligatiehouders van een leening ten aanzien van de wijziging der leeningsvoorwaarden de minderheid te doen binden. Zulk een mogelijkheid bestaat reeds bij die leeningen, waarbij om één of andere reden (b.v. hypothecaire-zekerheidstelling) een trustee was aangewezen in verband waarmede in de trustacte als regel werd bepaald, dat de trustee vergaderingen kon beleggen, waar over wijziging der voorwaarden door een gequalificeerde meerderheid kan worden beslist. Doel van deze wet is derhalve diezelfde — de minderheid bindende — macht toe te kennen aan de meerderheid bij leeningen, die niet onder trustverband staan.

Het kan inderdaad in vele gevallen wenschelijk zijn, om wanneer de inkomenspositie en de liquiditeiten der debiteuren de volle nakoming van den schuldendienst onmogelijk maken, een „regeling” te treffen om het bedrijf te doen voortbestaan. Geforceerde liquidatie in al zulke gevallen zou in dit tijdsbestek zeer zeker een groot economisch nadeel beteeken en het maatschappelijk inkomen doen verminderen. In de meeste gevallen is daarvoor bovendien onder obligatiehouders wel een meerderheid te vinden, omdat zij hun eigenbelang zien in de voortzetting der onderneming.

Toch zal het vaak zeer moeilijk zijn langs minnelijken weg een „regeling” inzake rentebetaling en aflossing te treffen, omdat een zeer kleine minderheid, desnoods één enkele obligatiehouder, althans voor zichzelf het volle pond kan blijven eischen, hetgeen natuurlijk de overblijvende obligatiehouders ervan weerhoudt om alleen voor zichzelf concessies te doen, mede ten profijte van die onwillige minderheid. In

dit verband zij herinnerd aan het geval der Koninklijke Nederl. Lloyd; de meerderheid der houders van de 7 pCt. leening dezer vennootschap stemde destijds toe in verlaging van de interest tot 4 pCt., maar een kleine minderheid weigerde en... kreeg jarenlang 7 pCt. doorbetaald. Vandaar dan ook, dat sedertdien bijna steeds surséance of faillissement moesten volgen, met het oog op een eventueele groep halsstarrigen.

Het is inmiddels de vraag, of deze wet een afdoende oplossing vormt voor de door de deflatie ontstane en te ontstane moeilijkheden. Deze moeilijkheid is er niet in de eerste plaats één van rentetype, doch van hoofdsom. Nu stelt de wet ten aanzien van de te regelen onderwerpen geen beperking, zoodat ook ten aanzien van de vermindering der hoofdsom een afspraak mogelijk is. Trouwens een aanmerkelijke vermindering van het rentepercentage, gevoegd bij een onbepaalde opschorting der aflossing, brengt ten aanzien van de hoofdsom reeds de gewenschte verlichting.

Toch is met deze wet het deflatievraagstuk en zijn invloed op den reëelen schuldenlast allerminst opgelost. In de eerste plaats zijn er een groot aantal andere „vaste lasten” in den zin van in geld uitgedrukte verplichtingen. Obligatieschuld is tenslotte één der vele vormen van schuld; daarnaast zijn er behalve andere leeningsschulden verplichtingen uit hoofde van pensioenen, langjarige huurcontracten enz. Deze wet is nog een heel eind af van een schrap te zetten door een zeker percentage van alle „oude” geldschulden. Terwijl men zich bovendien afvraagt, of het nu wel logisch is de aandeelhouder in ondernemingen met een naar verhouding groote dekking in eigen vermogen tegenover de geldschulden en een medegevolge daarvan ruime inkomstenpositie zoo te behandelen, dat de deflatie ten volle op hun schouders neerkomt, terwijl bij ondernemingen met naar verhouding meer vreemd geld een „regeling” met de schuldeischers mogelijk wordt gemaakt.

Deze laatste vraag moet in den zin van het onderhavige ontwerp waarschijnlijk als volgt worden beantwoord. De bedoeling van de wet is geenszins de debiteuren te beschermen tegen de gevolgen der deflatie; de lasten daarvan dienen ten volle op hen neer te komen; de wet bedoelt slechts de crediteuren te beschermen door te voorkomen, dat een minderheid onder hen de voor allen beste oplossing tegenwerkt. In dat licht bezien wil men dus de aandeelhouders de gevolgen van de stijging van den reëelen schuldenlast bewust laten dragen, ook de aandeelhouders der ondernemingen, die een regeling treffen met obligatiehouders.

Dat beteekent dus, dat, alvorens daartoe kan worden overgegaan, de aandeelhouders afstand moeten doen van alles, wat het bedrijf voor hen oplevert. De eenige concessie, die in deze gedaan kan worden, is deze, dat, indien in de toekomst de situatie zich ten gunste wijzigt, zij daarvan niet worden uitgesloten, doch mogen profiteren. Maar ten aanzien van de huidige positie moeten zij van alles afstand doen.

In dit verband moet nog een opmerking worden gemaakt. Er zijn reeds enkele ondernemingen, die wachten op het inwerkingtreden van de wet om dan haar obligatiehouders op te roepen. Daaronder zijn o.m. enkele in Duitsland werkende hypotheekbanken als b.v. de Nederlandsch-Oostfriesche Hypotheekbank, de Internationale Rijn-Maas Hypotheekbank. Deze vennootschappen hebben, zooals bij hypotheekbanken gebruikelijk is, slechts een deel van het aandeelkapitaal doen storten. Het is inderdaad aanmerkelijk, dat bij deze wijze van financiering niet meer aan rente en aflossingsverplichting kan worden voldaan. Daarbij moet men echter realiseeren, dat zolang er nog ongestort kapitaal is, dat eigenlijk beteekent, dat de revenuen daaruit, de interest op de belegging daarvan te behalen, nog aan de aandeelhouders toevloeit hetgeen niet vereenigbaar is met vorengenoemd uitgangspunt. Alvorens dergelijke be-

drijven voor een „regeling” onder de vigeur van deze wet in aanmerking komen, dient dus het kapitaal te worden volgestort; wanneer men het daaruit vrijkomende geld dan aanwendt voor aflossing of veeleer nog inkoop van pandbrieven, dan zal een regeling wel niet meer noodig of althans minder bezwarend voor de pandbrieffhouders zijn.

Gezien het feit, dat obligatiehoudersvergaderingen, waar over hun belangen wordt beslist, vaak zeer spaarzaam bezoeken, en het dus mogelijk is, dat een kleine groep obligatiehouders, die eveneens belang heeft bij het aandeelenkapitaal in diër voege, dat dit laatste belang bij hen overweegt, beslissingen nemen, die meer de belangen van het aandeelenkapitaal dan van het obligatiekapitaal op het oog hebben (op de tweede vergadering, die de wet voorziet, is immers wel een gequalificeerde meerderheid, doch geen bepaald quorum vereischt) moet de sanctie door den rechter, die in de wet is voorzien, dan ook van groote beteekenis worden geacht. De sanctionneerende rechter zal zeer scherp hebben toe te zien, dat de in gevallen als genoemde genomen beslissingen de rechten der obligatiehouders ten volle waarborgen, waaronder in de eerste plaats begrepen moet worden een volstorting van het kapitaal.

C. A. KLASSE.

TOESTAND EN REGELING VAN DE PETROLEUM-INDUSTRIE DER VER. STATEN.

In weerwil van een in dezen tijd zeker opmerkenswaardige verbruiksstijging is tengevolge der overtredingen van de restrictievoorschriften — en hierin althans gaan alle tegen elke andere samenwerking zich verzettende elementen eendrachtig tezamen — de statistische positie der Amerikaanse petroleumindustrie in het jaar 1933, zooals de sedert kort beschikbare cijfers toonen, aanmerkelijk slechter geworden. Het nieuwe jaar heeft daarin geen verandering ten goede gebracht. De cijfers voor het oude luiden als volgt:

Balans van de Amerikaanse Petroleumindustrie. (in 1000 bls. a 159 L.)

Aanbod (Productie)	1933	1932	Wijziging (in %)
A. Binnenlandsche productie			
Ruwe olie	898.874	785.159	+ 14.5
Aardgasbenzine	33.610	36.281	+ 7.4
Benzol	1.473	1.031	+ 42.9
Tezamen (a)	933.957	822.471	+ 13.6
B. Invoer			
Ruwe olie	32.773	44.682	- 26.6
Raffinage producten	13.498	29.812	- 54.7
Tezamen	46.271	74.494	- 39.9
Totaal (a + b)	980.228	896.965	+ 9.5
Toe (+) of afname (-) der voorraden	+ 8.256	- 41.792	-
Vraag (aflevering)			
A. Uitvoer			
Ruwe olie	36.703	27.393	+ 34.0
Raffinage producten	69.822	75.882	- 8.0
Tezamen (a)	106.525	103.275	+ 3.1
B. Binnenlandsch verbruik			
Krachtstof (benzine enz.)	378.143	373.900	+ 1.1
Lampolie	38.440	33.221	+ 15.7
Gas- en stookolie	321.395	308.157	+ 4.3
Smeeroliën	17.066	16.614	+ 2.7
Paraffine	1.260	945	+ 33.4
Tezamen, met inberip van andere producten en eigen verbruik alsmede verliezen (b)	865.447	835.482	+ 3.6
Totaal (a + b)	971.972	938.757	+ 3.5
Voorraden			
Ruwe olie	355.394	339.715	+ 4.6
Aardgasbenzine	3.186	3.203	- 0.5
Raffinage producten	242.873	247.188	- 1.7
Totaal 1)	601.453	590.106	+ 1.9

1) Deze cijfers zijn tengevolge van enkele in den loop van het jaar 1933 aangebrachte rectificaties niet geheel vergelijkbaar.

Wanneer men ook slechts de allervoornaamste details van dit overzicht beschouwt, ziet men aanstonds,

dat de ruwolie-productie met niet minder dan een zevende is gestegen en dat — bij een wegens het invoerrecht sterk verminderden invoer van ruwolie en vooral van raffinage-producten — de nieuw beschikbare hoeveelheden (productie plus invoer) met een tiende zijn toegenomen. Daartegenover staat een toename van de totale vraag (binnenlandsch verbruik plus uitvoer) met een dertigste; het binnenlandsch verbruik van benzine, de thermometer voor den toestand der industrie, kon met slechts 1,1 pCt. stijgen. De totale voorraden zijn niet veel veranderd, doch de ruwolie-voorraad steeg in een mate, welke door de kleine vermindering der benzinevoorraden niet kon worden gecompenseerd.

Deze stand van zaken is natuurlijk slechts nieuw of verrassend voor dengene, die de wekelijksche en maandelijksche statistieken, waarover de Amerikaanse petroleumindustrie beschikt, niet geregeld volgt; hij was het dus zoomin voor de leiders der industrie als voor de Regeering. Bovendien vormde ook de in de zomermaanden nog stellig gunstige, sedertdien in toenemende mate slechter geworden *prijsontwikkeling* voor ruimere kringen een aanwijzing, dat tot dusverre de pogingen der Regeering inzake de sanering der industrie en evenzoo het werk der loyale elementen niet de gewenschte vruchten hadden afgeworpen. Het prijsverloop in 1933, waaraan ook de cijfers voor medio Maart jl. zijn toegevoegd, toont het volgende beeld:

Prijsontwikkeling in de Amerikaanse petroleumindustrie.

Soort	Staat	1931	1932	1933		Gemiddelde 15		Mrt.'34
				Ge- hoog-	laag-	1ste halfjaar	2de halfjaar	
Ruwolie) 36 ^a	A.I.P. Okla	0.63	0.88	0.62	1.00	0.94	—	1.00
	25 ^b Calif.	0.76	0.83	0.84	0.71	0.94	—	0.94
	Pennsylv.	1.81	1.88	1.86	2.45	1.27	—	2.45
Benzine 2) 58-60 ^a	Okla	3.45	3.92	3.11	5.0	17/8	2.27	3.95
	(U. S. Motor)							
id.	Calif.	5.10	5.46	5.23	8.0	4.0	4.97	5.49
id.	Pennsylv.	4.9	5.68	5.05	5.75	4.25	4.69	5.41
id. (Golf)	Export	4.3	4.52	4.21	57/8	37/8	3.44	4.97
Lampolie 2) 41-43 ^a	Okla	2.31	3.15	2.79	3.5	2.25	2.57	3.0
Stookolie 1) 15-19 ^a	Calif.	0.5336	0.5548	0.5162	0.55	0.50	0.5173	0.5250

1) = Dollarscents per Gallon. 2) = Dollar per barrel.

In niet geringe mate is deze ongunstige ontwikkeling het gevolg van den wensch bij verscheidene groote en vele kleinere ondernemingen, vóór de doorvoering der beperkingsmaatregelen zoo groot mogelijke hoeveelheden ruwolie en raffinageproducten te bezitten, ook al golden voor het gebruiken van deze voorraden zeer nauwkeurige voorschriften, of moesten die althans gelden. Zoo was en is het, om deze laakbare practijk maar aanstonds te vermijden, een geliefkoosde handelwijze van de raffinaderijen geweest, behalve de toegestane hoeveelheden benzine zeer grote kwantums *niet geheel afgewerkte benzine* (unfinisshed) te vervaardigen, welke, wanneer zulks gewenscht wordt, binnen weinige uren of minuten omgezet kan worden in het voor gebruik gereede product. Deze kwantums kwamen dan weliswaar niet in de statistiek voor, maar oefenden niettemin een druk op den prijs uit. Zij werden dikwijls vervaardigd uit de clandestien gewonnen ruwolie (hot oil), waarvoor op deze wijze, zij het dan ook tot lage prijzen, toch koopers waren te vinden. Daaraan zal nu door de juiste maatregelen een einde worden gemaakt, zooals er ook andere worden overwogen om den toestand beter in de hand te houden dan met de tot dusverre toegepaste middelen mogelijk is gebleken.

Tot deze ter verbetering van de situatie ontworpen plannen behoorde, gelijk uit vroegere uiteenzettingen bekend, ook dat betreffende de vorming van twee *kartels*, van de z.g. benzine-stabiliseerings-pool, welke overmatige hoeveelheden zou opkopen, en van een kartel met uniforme handelcondities voor benzine. Tot oprichting van deze kartels had de industrie besloten, omdat zij tot dezen prijs het vaststellen van de prijzen door de Regeering hoopte te voorkomen.

Van den beginne af moest men echter wel sceptisch tegenover deze plannen staan, daar door hun verwezenlijking immers slechts de gevolgen en niet de oorzaken der ongunstige statistische situatie en

van den markttoestand konden worden bestreden. Maar zelfs deze kartels zijn, gezwegen nog van de onvermijdelijke aanvulling door een scherpe en niet alleen op papier bestaande productieregeling en streng toezicht op de doorvoering daarvan, nog niet in werking getreden. Misschien zal zich — dit moge terloops worden opgemerkt — geleidelijk toch de overtuiging doorzetten, dat een productieregeling, vooral onder de gegeven omstandigheden, slechts effect kan sorteeren, wanneer zij (reeds op grond van het geringere aantal te controleeren objecten) bij de plaats van verwerking, dus bij de raffinaderij, en niet te velde, dus bij de bronnen, begint — evenals een prijsregeling, wil zij kans op succes hebben, bij het eindproduct en niet bij de grondstof (want de waarde daarvan wordt beheerscht door die van het afgewerkte product) zou moeten beginnen.

Nadat de petroleumindustrie het, laat genoeg, over den tekst der beide kartelovereenkomsten was eens geworden, moesten deze nog door den Staatssecretaris voor Binnenlandsche Zaken, den „Petroleum-Administrator”, worden goedgekeurd. Dit vereischte eenigen tijd en inmiddels stelde hij de prijsregeling uit tot 1 Februari, en liet hij haar later, althans voorloopig, geheel vallen.¹⁾

Nog voor het einde van Januari verleende de Staatssecretaris zijne goedkeuring, weliswaar onder veel voorbehoud en met de eerlijke bekentenis, dat hij wist daarmede een experiment te ondernemen. Hij verklaarde, dat hem was medegedeeld, dat de producenten van meer dan 85 pCt. der in de Ver. Staten vervaardigde benzine de overeenkomst hadden geteekend, terwijl men verwachtte, dat dit percentage tot 95 zou stijgen. De Staatssecretaris behield zich het recht voor de overeenkomsten te annuleeren, wanneer uit de toepassing ervan misbruiken mochten ontstaan en hij stak zijn bezwaren tegen verscheidene punten niet onder stoelen of banken. Over het algemeen betroffen deze detailpunten, doch hij wenschte bijv. ook in beginsel, dat de z.g. stabiliseering-comité's, welke krachtens het plan worden ingesteld, en die uit telkens twee vertegenwoordigers van groote, verticaal opgebouwde ondernemingen en één van een kleinere gelijksoortige onderneming zouden bestaan, telkens twee vertegenwoordigers van zoodanige alle takken der olie-industrie omvattende concerns en een onafhankelijken raffinadeur zullen hebben. Het vraagstuk der veel omstreden „lease and agency agreements” (overeenkomsten, waarbij onafhankelijke handelaars verplicht worden, slechts producten van een enkele firma te verkoopen) werd opgelost in dien zin, dat al deze overeenkomsten vóór 2 Augustus 1934 kunnen worden geannuleerd.

De onderteekenaars van de overeenkomsten stelden zich op het standpunt, dat de voorschriften van den Staatssecretaris de verdragen hadden gewijzigd en dat derhalve een nieuwe beraadslaging over en onderteekening van die verdragen noodig was. Daarmede gingen weer kostbare weken verloren, maar nog voor einde Februari kon worden medegedeeld, dat de gewijzigde overeenkomsten door raffinaderijen, welke minstens 86 pCt. van de in de als uitgangspunt gekozen maand November 1933 verwerkte hoeveelheden ruwolie hadden geraffineerd, waren geteekend. Natuurlijk moesten deze verdragen nu eerst weder door den Staatssecretaris worden goedgekeurd,

¹⁾ Opgemerkt worde, dat in die dagen de opvatting als zou voor uitvoer bestemde ruwolie tot elken prijs mogen worden verkocht, hetgeen de mogelijkheid zou hebben geopend, daaruit vervaardigde benzine tegen lage prijzen weer in te voeren en de markt te verstoren, als onjuist werd gekenschetst. Het Planning- and Coördination-Committee, een der beide hoofdorganen voor doorvoering van den Code (het andere is de Petroleum Administratieve Board) heeft de vergunning olie voor export aan de voorraden te ontleenen slechts dan gegeven, wanneer deze ruwolie tegen den officiëlen prijs voor het veld waaruit zij afkomstig was, vermeerderd met de transportkosten, werd verkocht.

hetgeen inmiddels wel niet al te lang meer op zich zal laten wachten.¹⁾

Tot Voorzitter van den „Board of Governors”, welke de nieuwe National Petroleum Agency, het orgaan tot doorvoering van het „pool”-plan, leidt, heeft men den heer Frank R. Coates van de Cities Service Oil Co. gekozen.

Inmiddels werd met het eigenlijke werk van de National Petroleum Agency nog niet begonnen. Dit stond niet in verband met indertijd veelbesproken gebeurtenissen in Californië, maar met nog levendiger besproken gebeurtenissen in Texas. Wat eerstgenoemde betreft, zoo hadden de in Californië en de aangrenzende Staten (Oregon, Arizona, Nevada, voorts Washington en de territoriën Hawai en Alaska) werkende oliemaatschappijen een afzonderlijk kartel gevormd, dat zoowel de vervaardiging van als den handel in benzine en andere derivaten omvatte.

Staatssecretaris Ickes had dit kartel goedgekeurd onder voorbehoud, dat hij de overeenkomsten zou veranderen en annuleeren, wanneer mocht blijken, dat zij een benadeeling beteekenden van het algemeen belang of van de interessen der kleine maatschappijen. Ook verklaarde hij een vertegenwoordiger in het door de onderteekenaars gevormde comité ter controle der werkzaamheden van het kartel te willen benoemen, die het recht moet hebben alle boeken en stukken in te zien.

Het kartel, waartoe ondernemingen met 95 pCt. van den totalen benzine-verkoop in bovengenoemde gebieden waren toegetreden, regelt den benzine-afzet enz. op basis der tegenwoordige verkoopscoëfficiëns en streeft ernaar bovenmatige en onfaire concurrentie uit te schakelen. De statuten werden bij het Federale Gerechtshof te San Francisco gedeponereerd, doch nu kwamen er juridische moeilijkheden. Het Ministerie van Justitie schreef eenerzijds voor, dat dochtermaatschappijen benzine niet tegen andere prijzen en onder andere merken dan de moedermaatschappijen mogen verkoopen, dat tegenover nieuwe ondernemingen niet mag worden geageerd en de bepalingen van een gerechtelijk Decreet van 1930 moeten worden gehandhaafd.

Het eerstgenoemde voorschrift stiet op zekeren tegenstand, want de groote maatschappijen hadden zich naast de onmiddellijke eigen verkoopsorganisaties ook als handelaar optredende dochtermaatschappijen geschapen (voorbeelden: General Petroleum Corp. — Gilmore Oil Co.; Standard Oil Co. of California — Signal Oil & Gas Co.; Shell Co. of California — Guardian Gasoline Co.; Richfield Oil Co. — Rocket Gasoline Co.), welke betrekkingen tot de moederondernemingen niet algemeen bekend waren.

Wat het Decreet van 1930 betreft, zoo had destijds een groot deel der handelaren aan de Pacifickust een overeenkomst in den geest van de tegenwoordige gesloten. De autoriteiten stelden tegen de onderteekenaars een strafvervolging in; de Regeering kon weliswaar later tot intrekking van die aanklacht worden bewogen, doch een civiel-rechtelijke aanklacht had tengevolge, dat de onderteekenaars besloten het plan op te geven. Thans zal men vermoedelijk trachten het Gerecht tot intrekking van zijn vroeger Decreet te bewegen. Zoolang dit echter niet is geschied of zoolang niet een formule is gevonden, welke het tegenwoordige kartel met de vroegere bepalingen in overeenstemming brengt, kan het kartel niet in wer-

¹⁾ Het is bekend, dat enkele kleine raffinaderijen, vooral in het Mid-Continent, van meening zijn, dat zij bepaalde speciale voordeelen zouden kunnen behalen, wanneer zij de overeenkomsten niet teekenen. De onderteekenaars van de verdragen willen zich door deze kleine, over ongeveer 2 pCt. van de productie beschikkende, minderheid zooals begrijpelijk is niet laten dwingen, en derhalve heeft de meerderheid besloten, de overeenkomsten den Staatssecretaris eerst dan ter onderteekening aan te bieden, wanneer deze raffinaderijen, welke onder de tegenwoordige omstandigheden met verlies werken, maar zulks in de hoop op speciale voordeelen zoolang mogelijk maar op den koop toemen, ook geteekend hebben.

king treden, hetgeen des te meer moet worden be-
treurd, waar in Californië weder een der talrijke
benzine-prijsoorlogen is uitgebroken, waaraan thans
ook de groote ondernemingen deelnemen, en welke
reeds tengevolge had, dat de benzineprijzen tot het
laagste niveau sedert jaren zijn gedaald.

Heeft men hier te doen met juridische moeilijk-
heden, niet anders is het in *Texas*, dat bovendien het
centrum der overproductie vormt. Daarbij zal men
echter met het volgende moeten rekening houden:
vragen betreffende de wetgeving van den Staat *Texas*
eenerzijds en de geldigheid (op grond der Constitutie)
van de Federale wetgeving, of juist: van den Petro-
leum-Code en de National Recovery Act, waarop de
eerste is gebaseerd, anderzijds. Dat men hier moei-
lijkheden in dubbel zin heeft, vindt zijn oorzaak in
de omstandigheid, dat de „conservation”-aangele-
gheden als vraagstukken inzake de productie binnen
het bereik der wetgeving van de afzonderlijke Staten
vallen, terwijl het transport van en de handel in olie
en hare derivaten, voor zoover deze zich niet binnen
de grenzen van één Staat voltrekken, Federale aan-
gelegenheden zijn.

Sedert lang stond vast, dat de *wetgeving van*
Texas, zooals men zelfs in dien Staat meende, ontoe-
reikend was, of dat zij niet met voldoende gestreng-
heid werd gehandhaafd, gelijk men buiten *Texas* ge-
neigd was aan te nemen. In elk geval konden dus
strengere wettelijke bepalingen geen kwaad, en deze
werden dan ook eindelijk aangenomen en door den
Gouverneur „Ma” Ferguson ondertekend, die zich
overigens, blijkbaar hare pappenheimers kennende,
omtrent de uitwerking ervan geen al te groote illus-
sies maakt.

Een van deze drie nieuwe wetten verleent aan
de Spoorweg-commissie (in welker hand nog steeds
de doorvoering der restrictie ligt) de bevoegdheid,
boeken en schrifturen in te zien, doch verplicht haar
daartoe niet; in elk geval schijnt men echter eindelijk
een poging tot strenger optreden tegen de overtreders
te willen doen. Zeker mag men bij dit alles niet over
het hoofd zien, dat die wetten door vele leden der
volksvertegenwoordiging slechts werden goedgekeurd,
„om de souvereiniteit van *Texas* te beschermen en
verdere inmenging in de rechten van den Staat door
de Federale Regeering te verhinderen”, welke in-
menging men ziet in de voorgenomen, zeer geringe
belasting van 1/10 Cent per vat geproduceerde en
geraffineerde olie, welke de Bondsregeering wil
heffen.¹⁾

Verscheidene *uitspraken van Texaansche gerechts-
hoven* bedreigen evenwel het geheele gebouw der
maatregelen tot sanering der olie-industrie en boven-
dien de geheele industrie, het geheele Recovery-pro-
gram. Dit geldt, zij het ook in mindere mate, van de
beslissing welke een uit drie leden bestaand Bonds-
gerechtshof in *Texas* heeft gegeven in een klacht van
de Amazon Petroleum Corp. tegen de restrictievoor-
schriften. De meerderheid der rechters erkende de
constitutionality van de wet in *Texas* (dus niet die
van den Bond), terwijl een der rechters, die zich
reeds bij dit meerderheidsvonnis niet had aangeslo-
ten, nog als alleen-rechter in een ander proces de
constitutionality van den op grond der National
Recovery Act afgekondigden petroleum-code bestreed.
Hij verklaarde, dat de President en zijn vertegen-
woordiger slechts in aangelegenheden van tusschen-
staatschen handel, niet echter in zaken, welke slechts
één Staat betreffen, bevoegd zijn en meende voorts,
dat hij „de ernstigste vermoedens, om niet te zeggen
de absolute overtuiging had, dat de voorschriften van
de wet ongeldig zijn, daar zij aan de Uitvoerende

¹⁾ Deze belasting wordt gegeven deels tot dekking der
kosten van de doorvoering der petroleumwetgeving van
den Bond, anderdeels om langs dien omweg via een controle
der voor berekening van de belasting te verstrekken ge-
gevens tot een nauwkeurige controle der boeken en daarmede
ook van de productie en de verwerking te geraken.

Macht wetgevende bevoegdheden overdragen”. Staats-
secretaris Ickes zond den Chef der Juridische Afdee-
ling van den Petroleum Administration Board, J.
Howard Marshall, per vliegtuig naar *Texas* om in-
lichtingen te vragen en liet aan zijn voornemen de
aangelegenheid voor het Hooggerechtshof der Ver-
Staten te brengen, geen twijfel bestaan. Zolang ech-
ter dit in deze zaak geen — zoo spoedig mogelijk te
vellen — definitief oordeel heeft uitgesproken, kun-
nen de producenten in *Texas* — voor zoover zij dan
daarin niet door Texaansche wetten worden verhin-
derd — de restrictie-voorschriften als lucht beschou-
wen. Men verwachtte, dat de autoriteiten van *Texas*,
die zich verbonden hadden alles te doen om de pro-
ductie, zij het niet reeds op grond van de Federale
voorschriften, dan toch op grond van de Texaansche,
te regelen, zulks ook inderdaad zouden doen. Zeer
veel schijnt echter tot dusverre nog niet te zijn be-
reikt, en men taxeert de „hot oil”-productie op meer
dan 50.000 vaten per dag boven het aan *Texas* toe-
gestane reeds hoge kwantum. De Staatssecretaris
verzuimde ook niet erop te wijzen, dat het Congres
juist vergaderde en hij zich in het ergste geval hier-
door de bevoegdheden zou laten verleen, welke tot
doorvoering van den Code en van het geheele, door
de Texaansche gerechtelijke vonnissen bedreigde
N.R.A.-opbouwwerk worden vereischt.¹⁾ Het werd
bovendien waarschijnlijk geacht, dat de autoriteiten
der meer restrictie-getrouwe Staten Oklahoma en
Kansas bij wijze van represaille-maatregel de produc-
tie in die Staten zouden laten verhoogen, wanneer de
Spoorweg-commissie van *Texas* zich te toegeeflijk
mocht toonen voor de wenschen der over-producenten
in dien Staat.

Spoedig echter ging men nog verder. Op de ver-
gadering der Petroleum Division van het American
Institute of Mining and Metallurgical Engineers
(welke, dit terloops opgemerkt, als steeds een groot
aantal interessante referaten bracht) verklaarde de
Voorzitter van den Petroleum Administrative
Board, Margold (de na den Staatssecretaris in petro-
leumvraagstukken meest invloedrijke persoonlijkheid),
dat de President ook in *vredestijd* bevoegd is, de in
oorlogstijd vereischte natuurlijke rijkdommen des
lands te beschermen en dat hij dienovereenkomstig
de controle daarover kan uitoefenen. Wel gaf hij met
deze opvatting zijn persoonlijk inzicht te kennen,
maar door dezen functionaris en op die plaats uitge-
sproken moet men daaraan toch grootere betekenis
toekennen dan die van een simpele gedachtenuiting
of van een proefballon. Met betrekking tot de plan-
nen van den Staatssecretaris verklaarde de heer
Margold in zijn rede het volgende:

„Onder leiding van Administrator Ickes is de Pe-
troleum Administrative Board thans bezig nieuwe en
naar wij meenen effectvollere regelingen uit te wer-
ken, en zulks krachtens de bepalingen der N.R.A. en
van den Petroleum-code, om op deze wijze de olie
produceerende Staten te beschermen tegen de nood-
lottige gevolgen eener overstroming uit de bronnen
van *Texas*.”

De Board heeft ook een nieuwe Federale olie-con-
servation-wet in bewerking, welke de bezwaren moet
elimineeren, die tegen de thans geldende wet en
tegen den Code worden aangevoerd; op die wijze zal
worden gepoogd de conservation der petroleumrijk-

¹⁾ Inderdaad werd een „tentative bill” door de leden
van het Planning- and Coördination-Committee en andere
petroleum-leiders besproken, waarmede het bestaande ver-
bod van tusschenstaatsch transport en uitvoer ook tot
transport binnen één Staat zou worden uitgebreid. Men
tracht te wettelijke basis voor dezen stap daarin te vin-
den, dat door de bovenmatige productie de tusschenstaat-
sche handel ernstig wordt benadeeld, en wil nu voor elken
Staat en voor ieder veld productie-maxima vaststellen en
het transport van de daarboven gewonnen hoeveelheden
verbieden. Een verdere nog niet benutte mogelijkheid be-
staat daarin, dat de President de hem in de NRA verleende
bevoegdheid, licenties te verstreken of te weigeren
in toepassing brengt.

dommen des lands vollediger, directer en zekerder door te voeren dan onder het tegenwoordige systeem mogelijk is."

De heer Margold had zijn mededeelingen over de mogelijkheid van het in toepassing brengen der voor geval van oorlog ingestelde bevoegdheden van den President ook in vredestijd gedaan, nadat „Judge” Amos L. Beaty, de Vice-Voorzitter van het Planning- and Coördination-Committee, een plan betreffende de wettelijke invoering van „handelsquota” (quotas in commerce) met het oog op indirecte productie-contrôle had toegelicht, welk plan de instemming niet slechts van dit Comité, maar ook van het Bestuur van het American Petroleum Institute had verkregen. Volgens dit plan zou benzine onderworpen worden aan de Federale contrôle, wanneer zij in den handel, hetzij dan intern zoowel als tusschenstaats, werd gebracht. De Regeering zou de voor den handel toegestane hoeveelheden vaststellen, en het resultaat zou zijn, dat zij de contrôle over de olieproductie verkreeg en in elken Staat en bij iederen producent de overproductie zou kunnen beletten. Judge Beaty is van meening, dat daar de afzonderlijke Staten de contrôle over de productie zouden behouden, zijn plan niet in strijd zou zijn met de rechten der afzonderlijke Staten.

Daarmede zijn de plannen om de overproductie baas te worden nog bij lange na niet alle genoemd. Zoo werd bijv. in Washington zeer ernstig het denkbeeld besproken, voor elk der acht raffinage-districten, die de Code noemt, Federale „toewijzers” (allocators) te benoemen, welke voor de afzonderlijke raffinaderijen in hun district de benzine-kwantums zouden moeten vaststellen, die deze mogen vervaardigen. (Zooals bekend gebeurt iets dergelijks reeds door commissies, doch dit systeem heeft niet voldaan, mede doordat deze commissies geen strafmaatregelen kunnen nemen). Een eerste stap om de benzineproductie op werkzame wijze te regelen werd gedaan in de laatste beschikking van den Staatssecretaris, waarbij hij de toegestane benzine-productie voor de maand Maart vaststelde. In deze beschikking noemde hij niet zoals in vroegere verordeningen de toegestane maximum-voorraden, maar schreef hij eenvoudig vervaardigingsquota voor „benzine”, waaronder ook „unfinished gasoline” voor, teneinde op deze wijze allerlei manipulaties met „unfinished distillates” te verhinderen.

Midden Maart werd bekend, dat de Petroleum Administrative Board met zijn *wetsontwerp*, dat den Petroleum-Code en de op grond daarvan uitgevaardigde voorschriften „waterdicht” moet maken, gereed was. Omtrent den inhoud van het ontwerp zijn slechts algemeenheden bekend, bijv., dat het rekening houdt met de in de jongste processen omtrent de wettigheid van den Code naar voren gebrachte punten, en den Petroleum Administrator verdere bevoegdheden tot verhindering der productie van „hot oil”, bovenmatige benzine-vervaardiging en kwade handelspraktijken zal geven, en misschien ook maatregelen bevatten zal om den kleinen raffinadeur een behoorlijke voorziening met ruwe olie te waarborgen. Het Planning and Coördination Committee heeft zijnerzijds den Petroleum Administrative Board en den Staatssecretaris Ickes een *plan voor raffinage-contrôle* voorgelegd en aanbevolen, dat van een kleinen „onafhankelijke” afkomstig is. Volgens dit plan zal het Comité aan de afzonderlijke raffinaderijen te beginnen met 1 April genummerde „afleverings-certificaten” verstrekken, en wel voor het kwantum der aan de desbetreffende raffinaderij toegestane benzine-hoeveelheden. Transportondernemingen onverschillig van welken aard zullen dan slechts benzine ten vervoer mogen aannemen, wanneer de desbetreffende zending vergezeld gaat van een daarop betrekking hebbend certificaat en de koopers zouden alleen in dit geval dergelijke afleveringen mogen accepteren. Dit plan stelt uiteraard het toekennen van be-

paalde hoeveelheden te vervaardigen benzine voor elke raffinaderij voorop.

Het zou niet moeilijk zijn nog talrijke andere projecten voor het verhinderen van de overproductie en het in toom houden der veroorzakers daarvan te vermelden, doch met de hierboven genoemde moge worden volstaan, eensdeels omdat deze de meeste kans op verwezenlijking hebben, anderdeels omdat zij vooral karakteriseerend zijn voor den tegenwoordigen toestand en de beoordeeling daarvan door de meest belanghebbenden.

Amerika's petroleumproducenten en raffinadeurs dragen een ernstige verantwoordelijkheid: niet slechts tegenover hun eigen tak van industrie, maar ook tegenover het geheele Amerikaansche bedrijfsleven, en niet alleen daartegenover, maar eveneens tegenover de petroleumindustrie der geheele wereld. De saneering daarvan mag slechts worden verwacht, wanneer Amerika, op rekening waarvan negen tiende komt van de grootte hoeveelheden petroleum, die in het jaar 1933 boven de wereldproductie van het daaraan voorafgaande werden gewonnen, besloten is een goed in stede van een slecht voorbeeld te geven. Of de Amerikaansche petroleumondernemingen, welke tot dusverre tegen hare eigen voornaamste belangen handelden, bereid zijn haar even zelfzuchtige als onverstandige houding op te geven, zal in de eerstkomende weken moeten blijken. Doen producenten en raffinadeurs dit niet — en helaas valt te vreezen, dat egoïsme opnieuw over juist inzicht zal zegevieren — dan kunnen de Amerikaansche zoowel als de internationale petroleumindustrie de hoop op een loonend jaar 1934 wel opgeven, maar dan moet de Amerikaansche olie-industrie ook wel verwachten, dat haar het lot trefte, hetwelk zij somtijds gevraagd doch immer gevreesd heeft: radicaal ingrijpen van Staatswege in hare lotgevallen.

Dr. W. MAUTNER.

TARIEFSHERZIENING OP KORTEN TERMIJN.

In de Memorie van Antwoord betreffende het wetsontwerp inzake toekenning van zekere bevoegdheden aan de Regeering tot wijziging van het tarief van invoerrechten¹⁾ heeft de Regeering de bedoelingen, welke bij de indiening van dit ontwerp hebben voorgezet, nader verduidelijkt en daarmede de gevaren van eene regeling, zooals door haar voorgesteld, wel niet ten volle weggenomen, maar toch aanzienlijk beperkt. Naast de zuiver fiscale bedoeling van het ontwerp om bij voorgestelde wijziging van het tarief tot stijving van de schatkist te voorkomen, dat plotseling groote voorraden door den handel zullen worden ingeslagen — op welk geval inzonderheid art. 1 van het ontwerp betrekking heeft — is de mogelijkheid tot manipulatie met het tarief bij onderhandelingen met het buitenland en ter bescherming van het eigen bedrijfsleven door een gewijzigd art. 2 nader gepreciseerd en begrensd, terwijl voorts het antwoord op het Kamerverslag nog eens duidelijk blijk geeft van het voornemen der Regeering om slechts bij wijze van hooge uitzondering tot verhooging van tarieven op grond van het nieuwe art. 2 over te gaan.

Dit nieuw geredigeerde, eerste lid van artikel 2 luidt thans als volgt:

„Ten einde het te gronde gaan van Nederlandsche bedrijven door hun bestaan bedreigende buitenlandsche maatregelen te voorkomen of ten einde met het buitenland gemaakte tariefafspraken onmiddellijk van kracht te doen zijn, kan door ons worden bepaald, dat voor door ons aangewezen goederen gedurende een daarbij vastgesteld tijdvak van ten hoogste een jaar

- a. een nieuw invoerrecht zal worden geheven,
- b. een bestaand invoerrecht zal worden afgeschaft, verhoogd of verlaagd.”

De Regeering wenscht dit artikel niet te gebruiken

¹⁾ Zie ons desbetreffend artikel in Econ.-Stat. Ber. van 21 Maart jl.

tot het invoeren van „vechttarieven”. Zij laat zich omtrent het hanteeren van de haar te verleenen bevoegdheid in de Memorie van Antwoord als volgt uit:

„Wat bezwaren tegen het hanteeren der machtiging op zichzelf betreft, merken de ondergeteekenden aanstonds op, dat niets verder van hun bedoeling is verwijderd dan het invoeren van „vechttarieven”. Hetgeen in het Verslag wordt opgemerkt omtrent de weinig aantrekkelijke resultaten, die in de achter ons liggende vijftien jaren met behulp van „vechttarieven” zijn bereikt, onderschrijven zij ten volle. Op een voornemen tot invoering van „vechttarieven” duidt de mededeeling in de Memorie van Toelichting, dat het gewenscht kan zijn in verband met onderhandelingen de beschikking te hebben over een bevoegdheid om tariefswijzigingen aan te brengen, die onmiddellijk ingaan, dan ook allerminst. Het geval, dat de Regeering hier in het bijzonder voor oogen staat, is, dat bij onderhandelingen over handelsverdragen blijkt, dat concessies voor den invoer van Nederlandsche producten kunnen worden verkregen, wanneer daartegenover onzerzijds bepaalde tariefsverlagingen worden gesteld. Het kan dus gewenscht zijn, dat die verlagingen terstond worden ingevoerd, teneinde zoo spoedig mogelijk in het genot te kunnen treden van de daartegenover onzerzijds bedongen concessies. Ook kan zich bij die onderhandelingen de situatie voordoen, dat van buitenlandsche zijde wordt voorgesteld een bepaald artikel, dat in het bijzonder in het betrokken buitenland wordt voortgebracht, lager te belasten, waarbij zich de wenschelijkheid kan voordoen om het verlies, dat de Nederlandsche Schatkist daardoor zal komen te lijden, te compenseeren door een vroeger verleende verlaging ten aanzien van een ander artikel, dat uit hetzelfde land wordt ingevoerd, geheel of gedeeltelijk ouggedaan te maken. In laatstgemeld geval is een bevoegdheid tot dadelijke invoering van een verhoogd invoerrecht gewenscht.

Hierbij komt nog iets anders. Voor het invoeren van een „vecht-tarief” is in het algemeen noodzakelijk, dat men beschikt over de bevoegdheid verschillende tarieven te maken tegenover verschillende landen. In tegenstelling met de Retorsiewet geeft het ontwerp die bevoegdheid niet. Het ingevoerde hogere of lagere invoerrecht zal met betrekking tot de goederen, die er door worden getroffen, voor alle landen hetzelfde moeten zijn. De nieuwe bevoegdheid zal daardoor van heel wat beperkter strekking zijn dan die, door de gewijzigde Crisisinvoerwet verleend. Al ontkent de Regeering dus niet, dat onze handelspolitiek door den drang der omstandigheden „actiever” is geworden en, naar te vreezen staat, voorloopig zal moeten blijven dan tot voor korten tijd het geval was, tot het invoeren van een actieve politiek van vechttarieven wensch is allerminst over te gaan.”

Het spreekt vanzelf, dat met genoegen moet worden geconstateerd, dat de Regeering van de opdrijverij van vechttarieven en van de verderfelijke werking daarvan ten volle overtuigd is gebleven en dat dus, indien het nieuwe artikel volgens de huidige bedoelingen wordt toegepast, slechts *tariefsverlaging* of eene *verschuiving van tarieven* van het eene product naar het andere zal plaatsvinden, doch *geen tariefsverhoging*.

De beschermende werking van de nieuwe regeling wil de Regeering in hoofdzaak beperken tot gevallen van dumping; volgens de nieuwe redactie van art. 2, lid 1, zal tariefsverhoging in dit geval alleen mogen geschieden, indien daardoor het *te gronde gaan* van Nederlandsche bedrijven moet worden voorkomen, zoodat de strekking der nieuwe regeling aanmerkelijk is beperkt. Wij hebben er reeds vroeger op gewezen, dat, wanneer deze dumping behoorlijk kan worden aange-toond en een tijdelijk karakter draagt, beschermende maatregelen van tijdelijken aard geoorloofd kunnen zijn. De toekenning van een dergelijke bevoegdheid is gevaarlijk, want er kan licht misbruik van worden gemaakt. Maar dat is op zichzelf geen reden om zich daartegen principieel te verzetten. Buiten het geval van dumping zal men echter de bepaling niet mogen toepassen. Behoudens een enkele uitzondering — combinatie van contingentieering met rechtenverhoging om speciale redenen — blijkt de Regeering dezelfde meening toegedaan. Het valt toe te juichen, dat de Regeering thans haar bedoeling duidelijker heeft omljnd.

Wij halen in dit verband het volgende uit de M. v. A. aan:

„In het algemeen gesproken is het zeker juist, dat bescherming van bedrijfstakken tegen abnormale buitenlandsche concurrentie door contingentieeringsmaatregelen veel meer aanbeveling verdient dan door tariefmaatregelen. Bij voortdurende der omstandigheden van het oogenblik zal dan ook de contingentieering de allereerste plaats moeten blijven innemen. Dit zal ook hierom reeds niet anders kunnen, omdat de contingentieering, die niet door de meestbegunstigingsclausule wordt bestreken, veel meer vrijheid van beweging laat. Er zijn echter uitzonderingsgevallen, waarin de contingentieering alleen niet voldoende hulp biedt. Vestiging van nieuwe industrieën bijv. wordt meer dan eens belemmerd, ook wanneer overigens een behoorlijke rendabiliteitsbasis aanwezig is, door het gevaar, dat buitenlandsche concurrenten met dumpingsprijzen de opkomst van het bedrijf zullen tegengaan. Onder zoodanige omstandigheden kan van overmatigen invoer niet worden gesproken en moet de Crisisinvoerwet derhalve buiten toepassing blijven. Contingentieering stuit ook somwijlen af op technische bezwaren, bijv. wegens gemis van voldoende gespecificeerde gegevens betreffende aard en hoeveelheid der in te voeren goederen. In dergelijke gevallen kan slechts verhoging van invoerrecht het gewenschte resultaat doen bereiken. Ook kan het gewenscht zijn om, gelijk elders in het Verslag wordt opgemerkt, contingentieering en tariefsverhoging te doen samengaan, b.v. om te voorkomen, dat aan houders van invoerconsenten ongemotiveerde voordeelen in den schoot worden geworpen.”

Dat handelspolitieke „kunstmiddelen” uitermate gevaarlijk zijn in verband met het noodzakelijk aanpassingsproces van ons economisch leven, dat daardoor licht kan worden belemmerd en dat de Regeering juist wensch is te bevorderen, blijkt wel uit de volgende passage uit de M. v. A.:

„Dat het voorstel een bewijs zou zijn, dat de natuurlijke aanpassing aan de gewijzigde economische omstandigheden zich in ons land te traag voltrekt, kunnen de ondergeteekenden niet toegeven. Deze natuurlijke aanpassing wordt helaas in zeer sterke mate belemmerd door de economische maatregelen van het buitenland. Daardoor is het niet mogelijk, de aanpassing door uitsluitend natuurlijke middelen, waaraan ook de Regeering verre de voorkeur zou geven, te bewerkstelligen. Uiterste noodzaak heeft ook ons gedwongen tot allerlei kunstmatigheid. Onzerzijds hebben wij daarbij steeds als gedragslijn voor oogen gehad, dat kunstmiddelen alleen moeten worden toegepast, als het gaat om het afweren van den ondergang van overigens volkomen levensvatbare bedrijfstakken, en de Regeering denkt er niet aan, deze gedragslijn te laten varen.”

Tenslotte nog een laatste aanhaling uit de M. v. A., waarin de Regeering duidelijk stelling neemt tegenover die leden, die de protectionistische mogelijkheden van dit ontwerp nog lang niet voldoende vonden:

„Met de beschouwingen der leden van de Commissie, die van oordeel zijn, dat de Regeering de bevoegdheid, zoodat die door haar wordt gevraagd en in den omvang, waarin zij daarvan wensch gebruik te maken, niet moet worden onthouden, kunnen de ondergeteekenden zich in het algemeen vereenigen. Niet kunnen zij medegaan met hetgeen wordt opgemerkt door enkele dezer leden, die teleurgesteld zijn, dat de Regeering niet veel verder wil gaan dan zij in de toelichting heeft medegedeeld. Deze leden wenschen aan het ontwerp een karakter te geven, dat het naar de meening der ondergeteekenden in geen geval zal mogen hebben. Het ontwerp mag alleen beschouwd worden in het kader eener fiscale tariefpolitiek. De Regeering zou het bepaald ongeoorloofd en in de hoogste mate ongewenscht achten, indien in het algemeen karakter van onze tariefpolitiek verandering zou worden gebracht, zonder dat daaromtrent te voren door den wetgever een beslissing was genomen. Van eenige dogmatische opvatting bij de Regeering is hier geen sprake. Hoe men ook over het vraagstuk vrijhandel of bescherming moge denken, het betreft hier een beslissing van zoo groote beteekenis en zoo verre strekking, dat zij niet zou mogen worden genomen, zonder een voorafgaand overleg in den meest breeden vorm met de Staten-Generaal. De belangen van het bedrijfsleven zouden in de ernstigste mate kunnen worden geschaad, indien de Regeering zou beginnen met een protectionistische tariefwetgeving bij besluit in te voeren en daarna aan de Staten-Generaal de vraag zou stel-

len, of zij zich daarmee kunnen vereenigen. Wanneer over de hoofdbeginselen van onze handelspolitiek een beslissing moet worden genomen, is volstrekte vrijheid der Staten-Generaal daartegenover een vereischte. Die beslissing zou niet op de geringste wijze door voorafgaande invoering van tariefmaatregelen mogen worden gepraecjudiceerd. Hier staan belangen op het spel van zoo groote beteekenis, dat de vraag, of deze wijziging een aantal maanden vroeger of later zal worden ingevoerd, daartegenover geen rol mag spelen.

Zou de Regeering, hetgeen vooralsnog niet het geval is, tot het oordeel komen, dat de grondslag van onze tariefpolitiek moet worden veranderd, dan zal zij langs den normalen weg van wetgevend beleid dit doel moeten trachten te bereiken. Het onderhavig ontwerp mag daarvoor niet worden gebruikt en de toezegging van ruimer gebruik, die de hier aan het woord zijnde leden van haar verlangden, kan de Regeering dan ook niet geven."

Alles tezamen genomen, komt het ons voor, dat de Regeering door deze Memorie van Antwoord en door hare Nota van Wijziging wel in zeer belangrijke mate heeft getracht de gevaarlijke kanten van het ontwerp te verzachten. Wanneer de nieuwe regeling alleen wordt toegepast eenzijdig voor zuiver fiscale doeleinden, anderzijds voor tariefsverlaging of -verschuiving bij onderhandelingen met andere Staten en voor tijdelijke afweermaatregelen tegen behoorlijk bewezen en voor bepaalde Nederlandsche bedrijven pernicieuze dumping, dan kan men er vrede mee hebben. Zij zal ons land dan geen kwaad doen en er kunnen mogelijk voordeelen uit voortvloeien.

Tenslotte nog een belangrijke bepaling, die eveneens bij Nota van Wijziging is voorgesteld. De nieuwe regeling zal, als zij wordt aangenomen, niet langer gelden dan tot 1 Januari 1937. Daarmee zal aan een verlangen, door ons in onze beschouwing van 21 Maart jl. tot uitdrukking gebracht, zijn voldaan. Ook op dit punt heeft de Regeering van een juist inzicht blijk gegeven.

G. M. V. S.

AANTEKENINGEN.

Conversies en Rentenniveau.

Het groote succes, dat de Nederlandsche conversie-leening van f 900 miljoen ten deel is gevallen, heeft ook in ons land den weg geopend tot een verdere verlaging van den heerschenden rentestand. Dit feit staat gelukkig niet alleen.

Gedurende de laatste weken hebben ook in enkele andere landen nieuwe conversies plaats gevonden, welke, indien niet alle teekenen bedriegen, een nieuwe periode inluiden van het internationale streven om tot renteverlaging te komen. Evenwel zijn het tot dusverre bijna in hoofdzaak kapitaalkrachtige landen, die een verdere verlichting van de staatshuishouding door verlaging van de rentelasten kunnen doorvoeren.

Welke beteekenis een verlaging van den hoogen rentestand voor de geheele economische ontwikkeling van een land heeft, toont duidelijk het Engelsche voorbeeld. Terwijl op het budget 1932/'33 voor den dienst der leeningen £ 272,6 miljoen noodig was, eischte het budget van 1933/'34 slechts £ 223,7 miljoen, en het overschot van het op 31 Maart 1934 geëindigde boekjaar kon, tezamen met een verdere gunstige ontwikkeling van de staatsinkomsten en -uitgaven, tot een merkbare daling van de inkomstenbelasting leiden. De conversie had niet alleen een ontlasting van de staatshuishouding tengevolge, doch maakte ook weder een algemeene verlaging van den rentevoet voor leeningen op langen termijn voor andere deelen van het bedrijfsleven mogelijk en stelde zelfs in veel gevallen tot nieuwe investeringen in staat, welke bij een hoogen rentestand nauwelijks uit te voeren waren geweest.

Het koersniveau van Engelsche obligatiën steeg sedert den aanvang van het jaar aanzienlijk, aldus het weekbericht van de Berliner Handels-Gesellschaft, waaraan het volgende is ontleend. De 2½ pCt. Con-

sols stegen sedert einde December van 74 pCt. tot rond 81 pCt. en bereikten daarmee een sedert 1911 niet meer gekend hoogterecord. Door de gunstige koersontwikkeling van de staatsleeningen was het mogelijk, dat de Engelsche schatkist de voor de eerste maal per 15 April 1934 aflosbare 4 pCt. Treasury Bonds converteerde. Van de daartegen tot den koers van 98 pCt. geëmitteerde £ 150 miljoen van de 3 pCt. leening, met een looptijd tot 1959/'69, dienen £ 45 miljoen tot consolidatie van kortlopende schulden; daarmee verminderde de vlottende schuld opnieuw.

Het Amerikaansche koerspeil heeft zich van de zware koersdalingen weder kunnen herstellen; op het oogenblik ligt de index van de Amerikaansche regeeringsobligaties 4½ punt boven den laagsten stand van 1934, waarmee ook gelijktijdig de hoogste jaarkoers werd bereikt. De index van Moody, welke 120 obligaties van de meest verschillende soorten omvat, steeg van 84,85 — den laagsten jaarstand — tot 96,70. Van de opwaartsche beweging, welke alle soorten omvat, heeft echter inzonderheid de Baagroep kunnen profiteren. Deze toont een stijging van 66,4 tot 80,6. Het huidige koersniveau ligt ook aanzienlijk boven den hoogsten stand van 1933. Het gemiddelde rendement van alle 120 obligaties vertoont een daling met 0,85 pCt. tot 4,96 pCt. De Aaa-groep geeft 4,1 pCt. rendement, terwijl in de Baa-klasse nog 6,2 pCt. te maken is.

Na het mislukken van de eerste poging tot conversie van \$ 1,9 milliard 4¼ pCt. Liberty Bonds in eerst 4¼ pCt., vanaf 15 October 1934 3¼ pCt., 10—12-jarige Treasury Bonds van October 1933, heeft thans nogmaals een uitgifte van 3¼ pCt. Treasury Bonds ter conversie van de reeds vroeger aflosbaar gestelde 4¼ pCt. Liberty Bonds plaats. Afgezien van de in den tusschentijd plaats gehad hebbende stabilisatie van den Dollar is ook de kaspositie van het Ministerie van Financiën thans gunstiger dan in den herfst van verleden jaar, zoodat eventuele contante betalingen gemakkelijker kunnen geschieden. Van de \$ 1¼ milliard, die geconverteerd worden, valt \$ 1 milliard voor rekening van de Liberty Bonds, terwijl \$ 244 miljoen voor de inwisseling van de op 2 Mei 1934 vervallende schatkistbiljetten noodig zijn. De uitgifte van de 3¼ pCt. schatkistbiljetten zou den stoot tot verdere renteverlaging kunnen vormen. Uit de doorvoering van de transactie blijkt echter ook duidelijk de overgang van kortlopende financiering tot financiering met middelmatigen looptijd.

Het volgende koersoverzicht toont de ontwikkeling van eenige belangrijke staatsleeningen.

	Dec. 1932	Maart 1933	Juni 1933	Sept. 1933	Dec. 1933	Begin Apr. '34
2½ % Eng. Consols	74,25	76,00	72,75	74,12	74,00	81,00
3 % Fransche Staatsobligaties	77,35	70,70	67,65	68,25	67,00	66,50
3½ % U.S. Liberty	102,10	100,20	102,50	102,12	100,56	103,12
3 % Ned. 1895/05	87,35	83,25	72,00	85,25	85,37	89,00
3½ % Ital. Staatsobl.	80,00	76,60	81,25	84,50	93,95	83,80
3½ % Zwitsersche Bund. Bahn.	98,90	100,75	89,00	94,87	96,30	89,25

Zooals de tabel aantoont, kon de in 1933 begonnen koersverbetering van de staatsleeningen niet overal worden gehandhaafd. Na de doorvoering van de groote conversie-leening van den Italiaanschen Staat, welke financieel eerst in 1937 geheel uitwerkt, daalde het koerspeil sterk. Door een groot tekort waren de staatsschulden sterk gestegen, terwijl ook in de naaste toekomst nauwelijks met een in evenwicht gebracht budget zal mogen worden gerekend. Daarbij komt, dat het grootste deel van de door de conversie vereischte meerdere uitgaven binnenkort betaalbaar is, en alhoewel voor deze bedragen op groote schaal voorzieningen konden worden getroffen, blijft een gestadig stijgende schuld op korten termijn toch bestaan. De strijd om het in evenwicht brengen van de Fransche begrooting komt ook weder duidelijk in de koersbeweging van de staatsobligaties tot uiting.

Resumeerend kan men zeggen, dat bijna overal het streven bemerkbaar is, om de tijdens de laatste crisis de overhand verkregen hebbende schulden op korten termijn te converteeren in schulden op langen termijn. De kortlopende financieringsvorm leverde in tijden van dalende geldrente belangrijke voordeelen voor de geldnemers op, doch door deze politiek is in eenige staten een te groote schuld op korten termijn ontstaan, welke in geval van onmogelijkheid van hernieuwing of converteering groote gevaren, niet alleen voor het bedrijfsleven, doch ook voor de valuta van het land medebrengt, inzonderheid wanneer het budget niet-sluitend is.

De tendens tot consolidatie van de staatsschulden wordt door het geheel of nagenoeg ontbreken van particuliere emissies begunstigd. Gedurende de laatste jaren nemen in alle landen de publiekrechtelijke emissies de voornaamste plaats in. Zoo is het aandeel van de overheid in de totale emissies in Groot-Brittannië van 13,9 pCt. van alle binnenlandsche emissies in 1929 tot 41,3 pCt. in 1933 gestegen; in Zwitserland steeg het aandeel van overheidsleeningen van 14,3 pCt. tot 60,9 pCt. en in Nederland zelfs van 17 pCt. tot 96,6 pCt. In de Ver. Staten had de overheid in 1929 15,1 pCt. noodig, in 1933 daarentegen 68,6 pCt., voor Frankrijk zijn de overeenkomstige cijfers 51,1 pCt. en 86,1 pCt., terwijl in Duitschland het aandeel van de overheid in de totale emissies van 30,9 pCt. tot 69,6 pCt. steeg.

Ontwikkelingstendenzen in de Deutsche handelspolitiek.

Duitschland heeft in den laatsten tijd meerdere nieuwe handelsverdragen resp. handelsovereenkomsten gesloten, welke zoowel in de kringen van de Deutsche uitvoerbedrijven als ook in andere landen gunstig zijn ontvangen (met Nederland, Zwitserland, Polen, Hongarije, Denemarken, Finland en Estland). In deze handelsverdragen komen de principes van de nieuwe Deutsche handelspolitiek duidelijk tot uiting.

Het idee van autarkie is definitief losgelaten, hetgeen bevestigd wordt door den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken in een jl. Zaterdag te Hamburg gehouden rede. Dit neemt niet weg, dat op het gebied van den Landbouw Duitschland zich steeds meer onafhankelijk van het buitenland maakt.

In een artikel in „Der Deutsche Oekonomist”, waaraan het volgende is ontleend, wordt er dan ook op gewezen, dat de meeste handelsverdragen overeenkomsten betreffen met uitgesproken agrarische uitvoerlanden.

In het kader van de verdragen streefde Duitschland niet slechts naar een bijlegging van de twistpunten, doch poogde bovendien de wederzijdsche belangen meer in overeenstemming met elkaar te brengen. Duitschland betreedt voor dit doel op handelspolitiek gebied nieuwe wegen, het neemt geen genoegen meer met den vroeger gebruikelijken weg van meestbegunstiging.

Het betreden van nieuwe wegen werd voor Duitschland gemakkelijker door de oprichting van monopolistische Rijksinstellingen voor de verschillende landbouwproducten, waardoor Duitschland in de eerste plaats in staat was speciale concessies aan de betreffende landen te verleenen en ten tweede er voor te zorgen, dat de binnenlandsche landbouwmarkten door den invoer niet zouden worden verstoord.

Het botervraagstuk, d.w.z. de verdeling van den Duitschen boterimport onder de verschillende landen stond daarbij meestal op den voorgrond. Duitschland had in 1933 een boterimport van 59.000 ton tegen ruim het dubbele in de jaren van de hoogconjunctuur. Met het oog op de opleving van het Deutsche bedrijfsleven en de stijging van de koopkracht zal men, ondanks de uitbreiding van de binnenlandsche boterindustrie, er rekening mede kunnen houden, dat de boterimport van Duitschland in 1934 slechts weinig lager zal zijn. De belangrijkste boterleveranciers in

1933 waren: Denemarken (17.000 ton), Nederland (11.000 ton), Letland (6.000 ton), Finland (5.000 ton), Zweden (5.000 ton), Rusland 4.700 ton), Estland (3.500 ton), Lithauen (3.000 ton), Polen (1.500 ton), voorts Hongarije, Oostenrijk en Ierland.

Bij de onderhandelingen met Denemarken, Polen, Estland, Finland, Nederland en Hongarije vormde het botervraagstuk een van de belangrijkste problemen. Ook andere vraagstukken stonden sterk in het middelpunt. Bij al deze verdragen heeft Duitschland aan de boteruitvoerlanden toezeggingen omtrent de afnemering van bepaalde hoeveelheden boter gedaan. Nadere bijzonderheden werden slechts met betrekking tot enkele landen bekend, zoo b.v., dat Finland een verlaging van het contingent van 5000 ton tot 4000 ton heeft ingewilligd.

Duitschland is bij deze onderhandelingen aan de exportverlangens van de landbouwlanden zooveel mogelijk tegemoetgekomen. Men mag verwachten, dat de verdringing van Deutsche goederen in de betreffende landen thans ten minste tot staan komt. De volgende cijfers toonen aan, welke verliezen Duitschland op enkele van deze markten in de laatste jaren heeft geleden.

	Invoer uit Duitschland			Invoer uit Engeland		
	1930	1932	1933	1930	1932	1933
	(in procenten van den totalen invoer)					
Denemarken ..	34	26	22	15	22	28
Finland	37	29	27	14	19	21
Estland	28	32	22	12	14	18

Kenmerkend voor deze en andere landen was in de laatste jaren het streven om zich op Engeland in te stellen. Hierin is thans eenige verandering gekomen. De uitvoer van deze landen naar Engeland stuit namelijk ten aanzien van veel goederen op groote moeilijkheden. Dit feit heeft Duitschland gebaat. Men mag aannemen, dat het aandeel van Duitschland in den invoer van de meeste dezer landen weder zal stijgen.

In eenige landen bestaan er deviezenregelingen, zooals b.v. in Denemarken en Estland; in de handelsverdragen heeft Duitschland zich derhalve voorbehouden, dat met de Deutsche exportbelangen bij de afgifte van invoerlicenties en bij de toewijzing van valuta's evenredig rekening wordt gehouden. Voor het Duitsch-Deensche goederenverkeer zal in de toekomst zelfs als richtsnoer dienen, dat bij toepassing van de Deensche statistiek de Deutsche uitvoer naar Denemarken zich tot de Deensche naar Duitschland zal verhouden als 2 : 1. De Deutsche uitvoerbedrijven kunnen derhalve met een belangrijke opleving van den uitvoer naar deze landen rekenen en wel inzonderheid naar die landen, waarvan de invoerbehoefte in den laatsten tijd als gevolg van een conjunctureelen opbloei is gestegen, hetgeen in de eerste plaats met Finland het geval is.

Het goederenverkeer met deze landen zal wel op groote schaal op een geordende wijze plaats hebben (door middel van deviezenoewijzingen of van rijksinstellingen); het doel van deze ordeningsmaatregelen is echter niet meer beknopping, doch intensivering van den buitenlandschen handel. In den zin van deze doelstelling heeft Rijksminister Darré kort geleden op een vergadering van het Comité voor algemeene economische en sociale politiek verklaard, „dat wij in den loop van den tijd nog veel meer buitenlandsche producten kunnen invoeren, wanneer de betreffende landen bereid zijn, in overeenkomstige mate ook Deutsche industrieproducten te koopen — voor zoover wij slechts in staat zijn, dezen invoer uit het buitenland inderdaad te controleeren en te leiden”.

Indien deze uitbreiding van den buitenlandschen handel tot stand komt, zal het Deutsche transfer- en valutavraagstuk eerder kunnen worden opgelost, want het noodzakelijke overschot aan valuta's van ruim 1 Milliard is bij een omzet van den buitenlandschen handel van R.M. 20 milliard eerder te verkrijgen dan bij een omzet van R.M. 10 milliard. Verhooging van de omzetten met het buitenland is derhalve voor

Duitschland met het oog op zijn valuta- en transferpositie absoluut noodzakelijk. Uit de tot dusverre afgesloten handelsverdragen lijkt, aldus het genoemde blad, de hoop gerechtvaardigd, dat Duitschland door de nieuw toegepaste handelspolitieke methoden deze intensivering van den goederenruil zal bereiken.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Führer durch die Krisenpolitik door Dr. F. Machlup. Uitgave No. 6 van het Oesterreichische Institut für Konjunkturforschung. (Weenen 1934. Verlag Julius Springer. Prijs R.M. 7.80).

In de veelheid van crisismaatregelen, die ten behoeve van het economisch leven in bijna alle landen ter wereld worden getroffen, verliest men den samenhang van de verschillende verschijnselen spoedig uit het oog. Het is als het ware een doolhof, waaruit men den rechten weg bijna niet meer kan terugvinden. Een betrouwbare gids op dit gebied is dan ook in dezen tijd geen overbodige luxe meer.

Al zullen ook velen met Dr. Machlup van meening verschillen, toch zal men moeten erkennen, dat hij de problemen zeer juist weet te stellen. Dit boek heeft daarom ook voor ons land veel waarde, temeer waar onze regering een groot aantal crisismaatregelen heeft genomen, die hierin worden besproken. (Werkverschaffing, 40-urige werkweek, Verlaging van kosten en rentevoet, Vermindering van den schuldenlast, Autarkie, Deviezenreglementeering, Indexvaluta, Technokratie, Warenhuizen, Planwirtschaft, om slechts enkele grepen te doen).

Dr. Machlup is een tegenstander van elk kunstmatig ingrijpen in het economisch leven, ook tegenstander van het loslaten van den gouden standaard. Op het gebied van de handelspolitiek, komt hij tot een uitspraak, die ongetwijfeld thans velen zal doen huiveren, nl. een verdediging van den eenzijdigen vrijhandel. Hij wijst er in dit verband op, dat de vrijhandelsbeweging in haar beginstadium (Engeland) steeds met het stelsel van eenzijdigheid heeft gewerkt.

Het aantrekkelijke van dit boek ligt voor ons hierin, dat Dr. Machlup, hoe men ook over zijn standpunt moge denken, consequent is. Hij is een gids, die weet, waarheen hij wil en wat de gevolgen van zijn daden zijn. Wie daarom de vele crisismaatregelen, die in den laatste tijd ook in ons land genomen zijn, objectief wil beoordeelen, zal zonder twijfel veel nut van dit boek kunnen hebben. v. d. V.

ONTVANGEN BOEKEN.

De steunverlening aan werkloze arbeiders door G. W. F. van Hoeven, Referendaris bij het Dep. van Sociale Zaken, Chef van de afd. Steunverlening met medewerking van Mr. J. H. J. Schouten, Commies bij het Dep. van Sociale Zaken. (Alphen aan den Rijn 1933; N. Samsom N.V.).

De bij uitstek deskundige schrijvers geven in dit geschrift een overzicht van de wettelijke maatregelen op dit moeilijk gebied. Zij treden evenwel niet in algemeene beschouwingen. Degene, die zich echter over de steunuitkeeringen wil oriënteren, vindt hier een uitnemende handleiding.

De werklozenverzekering in België door Mr. R. van Lennep, advocaat. (Antwerpen 1933; „De Sikkkel”, 's-Gravenhage 1933; Boekhandel v/h. Gebr. Belinfante N.V.).

Deze studie beoogt een onderzoek naar het wezen en de werking van de verzekering tegen werkloosheid in België.

De kunst van het schrijven door Dr. P. H. Ritter Jr. (Leiden; Handelswetenschappelijke Bibliotheek.

Dit boekje is bestemd voor ieder, die de vaardigheid, de techniek van het schrijven deelachtig wil worden of zijn techniek wil perfectioneeren. Velen zullen met dit handige boekje hun voordeel kunnen doen.

Het A-B-C van Verkeerseconomie. Hoe komen wij uit de verkeersmisère? door S. A. Reitsma. (Den Haag 1933; Moorman's Periodieke Pers N.V.).

In deze brochure houdt de heer Reitsma met nieuwe argumenten een pleidooi voor het bestaansrecht van de spoorwegen.

De weg naar coördinatie van het verkeer in Nederland door S. A. Reitsma. (Den Haag 1933; Moorman's periodieke pers N.V. Prijs f 1,—).

Halt! Douane! Het douanewezen in Nederland door J. Allebrandi, Geadmitteerd convooilooper. (Leiden; Handelswetenschappelijke Bibliotheek. Prijs f 1,50).

Economie en techniek van codes en code-condensoren door Dr. Ir. C. B. Barto. (Zutphen 1933; A. Barto).

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Febr. 1934	Jan./Feb. 1934	Jan./Feb. 1933
--	------------	----------------	----------------

Prod. Steenkolen in tonnen	973.928	2.044.341	2.045.614
Aantal normale werkdagen	241)	50	50

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

Netto-productie in tonnen..	9.972	25.049	24.250
Aantal normale werkdagen	14	34	49

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:			
Geraff. zout.....(ton)	}	5.988	8.705
Industriezout.....(„)			
Afvalzout.....(„)			
Aantal normale werkdagen	—	26	50

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Mrt. 1934	(10.693 ³) ⁴ (21.783 ⁵)	75	—
1 Mrt. 1933	(10.884 ³) ⁶ (24.265 ⁵)	37	196

1) Staatsmijnen Emma, Hendrik; 2) Staatsmijnen Wilhelmina en Maurits; 3) Domaniale mijn en Willem-Sophia; 4) Oranje-Nassaumijnen II en III; 5) Oranje-Nassaumijnen I en IV, Julia; 6) Laura. 7) 7.338 ton ruwe kool. 2.634 ton bruinkoolbriketten. 8) Bovengronds. 9) Incl. 2.017 arbeiders in de nevenbedrijven. 10) Ondergronds. 11) Incl. 2.028 arbeiders in de nevenbedrijven.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/14 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	7/14 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	38.099	356.600	342.879	—	19.009	10.434	375.609	353.313
Rogge	15.729	133.467	125.989	—	10.557	1.110	144.024	127.099
Boekweit	682	6.749	9.076	—	—	25	6.749	9.101
Mais	34.208	299.383	308.852	1.100	72.904	73.107	372.287	381.959
Gerst	17.238	107.751	90.986	—	14.974	9.730	122.725	100.716
Haver	4.628	45.093	60.217	—	650	1.323	45.743	61.540
Lijnzaad	572	67.609	89.855	300	96.227	122.855	163.836	212.710
Lijnkoek	2.272	34.240	19.122	25	25	—	34.265	19.122
Tarwemeel	416	4.864	6.929	66	715	2.638	5.579	9.567
Andere meelsoorten	1.282	16.733	14.819	527	2.183	2.598	18.916	17.417

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with columns for city (Lissabon, Londen, Madrid, N.-York, Oslo, Parijs, Praag, Pretoria, Rome, Stockholm, Tokio, Weenen, Warschau, Zwits. Nat. Bk.), discount rate, and date.

OPEN MARKT.

Table with columns for city (Amsterdam, Londen, Berlijn, Maandgeld, Warenw., New York) and dates (14 Apr, 9/14 April, 3/7 April, 26/31 Mrt., 10/15 April, 11/16 April, 20/24 Juli).

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns for Data, New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16).

Table with columns for Data, Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16).

Table with columns for Data, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsinki, Buenos Aires, Montreal and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16).

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns for Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16, 17 April 1933).

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns for Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 31 Mrt. 1934, 7 Apr. 1934, 9/14 Apr. '34 (Laagste/Hoogste), 14 Apr. 1934. Lists cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, Buenos Aires, Calcutta, Constantin, Hongkong, Kobe, Lissabon, Mexico, Montevideo, Montreal, Rio d. Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, Warschau.

ZILVERPRIJS

Table with columns for Date, Londen, N.York and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16, 17 April 1933, 27 Juli 1914).

GOUDPRIJS

Table with columns for Date, Londen and dates (10 April 1934, 11, 12, 13, 14, 16, 17 April 1933, 27 Juli 1914).

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Table with columns for Vorderingen, 7 April 1934, 14 April 1934. Lists Saldo van 's Rijks Schatkist, Voorsch. op uit. Mrt. resp. Febr. 1934 a. d. gem. verstrekt, Voorschotten aan Ned.-Indië, etc.

Table with columns for Vorderingen, 6 April 1934, 14 April 1934. Lists Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool, Schatkistbiljetten in omloop, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns for Vorderingen, 6 April 1934, 14 April 1934. Lists Saldo Javasche Bank, Betaalmiddelen in 's Lands kas, Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell., etc.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns for Data, Metaal, Circulatie, Andere openstsch. schulden, Discont., Div. rekeningen and dates (10 Mrt. 1934, 3, 24 Febr. 1934, 17, 10, 5 Juli 1914).

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD), TUINBOUWARTIKELEN (BLOEM-KOOL, KASKOM-KOMMERS, SALADE), and VLEESCH (RUND-VLEESCH, VARKENS-VLEESCH). Rows include years 1925-1933 and months Jan-Dec for 1932-1934.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaargemiddelen zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE), TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL), and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows include years 1925-1933 and months Jan-Dec for 1932-1934.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/2 pence. 2) 5 Apr. 3) 13 Apr. 4) 4 Apr. 5) 11 Apr. 6) 12 Apr. 7) 10 Apr.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN

Table with columns for ZUIVEL EN EIEREN and METALEN, listing prices for Boter, Kaas, Eieren, Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij, Zink, Goud, and Zilver.

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 (jaar. 9) 7 April. 7) 14 Apr. 9) 5 Apr. 9) 12 Apr. 10) 6 Apr. 11) 13 April.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN

Table with columns for BOUWMATERIALEN and KOLONIALE PRODUCTEN, listing prices for Vurenhout, Steenen, Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee, and Indexcijfer.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteeringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 April 1934.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 22.836.087,86 Bijbnk. " 208.499,87 Ag.sch. " 4.762.948,89	f	27.807.536,62
Papier o. h. Buitenl. in disconto	.....	"	—
Idem eigen portef.	f 1.154.475,—	"	1.154.475,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	.....	"	—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 101.797.848,53 ¹⁾ Bijbnk. " 3.285.164,28 Ag.sch. " 42.310.172,41	f	147.393.185,22
Op Effecten	f 144.235.124,34 ¹⁾	"	147.393.185,22 ¹⁾
Op Goederen en Spec.	f 3.158.060,88	"	—
Voorschotten a. h. Rijk	.....	"	—
Munt, Goud	f 106.716.435,—	"	—
Muntmat., Goud	f 679.690.245,96	"	—
	f 786.406.680,96	"	—
Munt, Zilver, enz.	f 24.950.050,83	"	811.356.731,79 ²⁾
Muntmat., Zilver	.....	"	—
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds	.....	"	21.154.899,97
Gebouwen en Meub. der Bank	.....	"	5.000.000,—
Diverse rekeningen	.....	"	9.067.682,72
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	.....	"	18.331.195,17
	f		1.041.265.706,49
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—	"	—
Reservefonds	f 3.749.272,82	"	—
Bijzondere reserve	f 5.000.000,—	"	—
Pensioenfonds	f 8.748.303,08	"	—
Bankbiljetten in omloop	f 904.016.040,—	"	—
Bankassigtiën in omloop	f 21.496,41	"	—
Rek.-Cour. { Het Rijk	f 19.471.790,84	"	—
saldo's: { Anderen	f 75.281.569,64	"	94.753.360,48
Diverse rekeningen	.....	"	4.977.233,70
	f		1.041.265.706,49

Beschikbaar metaalsaldo f 412.853.092,22
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is 1.032.132.730,—
 1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
 2) Waarvan in het buitenland " 6.567.252,47

Voor naamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
16 April '34	106716	679.690	904.016	94.775	412.853	81
9 " '34	106716	679.690	914.461	81.968	413.203	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
16 April 1934	27.808	—	147.393	1.154	9.068
9 " 1934	27.899	—	148.198	1.154	6.269
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
14 Apr. '34 ²⁾	144.920	—	192.050	29.220	56.412
7 " '34 ²⁾	145.510	—	194.190	27.790	56.718
17 Mrt. 1934	116.002	32.940	192.124	27.433	61.120
10 " 1934	115.981	33.824	194.720	26.903	61.156
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
14' Apr. '34 ²⁾	240	79.060	—	10.730	65
7 " '34 ²⁾	300	79.320	—	11.000	66
17 Mrt. 1934	250	9.145	49.242	11.712	68
10 " 1934	242	9.252	50.165	10.953	68
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
11 Apr. 1934	192.161	377.146	74.024	5.434	9.939
4 " 1934	192.095	381.822	69.258	5.709	10.280
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
11 Apr. '34	84.004	15.857	103.862	37.009	75.015	47,8
4 " '34	92.078	12.129	110.884	37.071	70.273	43,8
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
30 Mrt. '34	74.613	484	12	7.254	1.056	2.972	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
6 Apr. '34	5.996	2.445	82.311	214	1.607	12.531
30 Mrt. '34	6.007	2.469	82.833	89	1.632	12.632
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCH E RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
29 Mrt. 1934	237,1	71,6	8,1	3.143,8	144,5
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
29 Mrt. 1934	349,8	510,9	3.674,6	547,4	144,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 April, 29 Mrt. 1934, resp. 65, 53 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data	Goud munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
								Schatkist	Partic.
12 Apr. 1934	2.701	65	722	38	347	40	3.489	106	310
5 " 1934	2.700	66	716	44	347	40	3.486	140	278

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	"Other cash" ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
28 Mrt. '34	4.314,1	4.281,2	220,9	52,6	29,4
21 " '34	4.304,3	4.270,7	220,2	51,4	33,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
28 Mrt. '34	2.431,9	2.997,0	3.656,8	145,6	68,2	—
21 " '34	2.431,9	2.984,9	3.627,6	145,7	68,4	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.
 2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
 3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover Idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
21 Mrt. '34	9	8.196	9.323	2.576	17.645	4.420
14 " '34	10	8.281	9.232	2.569	17.644	4.393

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.